

Iskra

3

Ob podelitvi nagrad

Kadri, višje in visoko strokovni kadri so nedvomno tisti, brez katerih Iskra ne bo mogla izpeljati, začrtanih razvojnih projektov in se po nekajletni stagnaciji, ali celo nazadovanju spet vsaj približati razviti svetovni konkurenci. Ob podelitvi nagrad za uspešne diplomske in magistrske naloge za minulo leto, namen te akcije je znan: vključiti študente z različnih ravni v reševanje Iskrinih nalog in načrtov, je verjetno še vedno odveč nekakšno zadovoljstvo, da se kadrovska struktura v Iskri dokaj hitro izboljšuje. Znan je podatek, da ime zdaj v Iskri dobra desetina delavcev višjo in visoko izobrazbo. To je za slovenske in jugoslovanske razmere sicer ugodno, za neisprosnostemko s svetovno konkurenco pa še zdaleč ne. Ob tem ima tudi ta podatek svojo strukturo: v Delti ima visoko izobrazbo več kot tretjina zaposlenih, v semiških Kondenzatorjih pa le 1%.

Nosilci Iskrine razvoja pa so zlasti podiplomsko usposobljeni kadri, zlasti tisti, ki se usmerijo v razvojno—raziskovalno in inovativno delo. Prav pomanjkanje teh kadrov je v Iskri še najbolj pereče. Po nekaterih podatkih nam primanjkuje zdaj okoli 2000 novih raziskovalcev, vsako leto pa bi jih morali dobiti, ali sami usposobiti najmanj 100. To vsekakor ni lahka naloga, zlasti če vemo, da diplomira npr. na elektro-fakulteti vsako leto le nekaj čez 200 inženirjev, število tistih, ki končajo tretjo stopnjo, ali doktorat pa je seveda še dosti manjše. Danes imamo v Iskri 160 magistrstrov in doktorjev znanosti, že do leta 1990 pa bi se moralo njihovo število povečati na 600...

Lado Drobež

Nagrade za diplomske magistrske naloge

JANEZ MAYER, magistriral na Filozofski fakulteti v Ljubljani iz psihologije z nalogo: Razvoj samozavedanja kot temeljne funkcije jaza.

Magistrsko delo Janeza Mayerja je izjemno znanstveno teoretično delo, ki obravnava problem jaza in njegovih funkcij. To zelo zahtevno področje, ki so se ga (in se ga še) izogibali mnogi raziskovalci, pa je hkrati tako pomembno, da bo v nadaljnjem raziskovanju nedvomno revolucionarno vplivalo na psihološko znanstveno misel.

Spricho teoretične usmerjenosti naloge jo je težko oceniti neposredno po kriterijih za nagrajevanje, lahko pa rečemo, da je razkrivanje tega področja podlaga boljšemu razumevanju ustvarjalnosti, med drugim pogojev za spodbujanje in omogočanje ustvarjalnosti, kar pa je spet osnova za proizvodnjo znanja, produkcijskega dejavnika, na katerega se Iskra kot elektronska industrija, absolutno naslanja.

Mentor: prof. dr. Jan Musek
Nalogo sta ocenjevala: Marjan Hodnik in Judita Bagon

LADO LENART, magistriral na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani, z nalogo Sistemska konstrukcija baze za vodenje procesov.

V modernih informacijskih sistemih predstavlja podatkovna baza ključni del parasistemske programske opreme in tako bistveno vpliva na uspešnost aplikacije.

Ker Iskra sledi modernim konceptom distribuiranega vodenja procesov z lokalnimi mrežami in dejanskimi postajami, je postala potrebna redefinicija vloge podatkovne baze. Nujna je postala izdelava novih konceptov in programov ter preverjanje in testiranje teh programov v praksi. Lado Le-

nart je v okviru večje delovne skupine za razvoj distribuiranega centra procesnega vodenja v Razvojnem inštitutu DO Iskra Avtomatika bistveno prispeval k tej nalogi ter del razvojnih rezultatov obdelal v svojem magistrskem delu.

Naloga vsebuje vsa potrebna sistemska znanja, tako s področja programiranja, kot tudi s področja poznavanja procesa (konkretno železniškega prometa), brez katere DO ne bi mogla nastopati kot ponudnik kompleta programske in materialne opreme za centre sistemov vodenja procesov.

Programi podatkovne baze so instalirani v centru vodenja železniškega prometa Sofija — Plovdin, v vozlišču Plovdin, predvideno je instaliranje v Turčiji in Makedoniji. V tem smislu gre za čisti izvoz — znanja.

Mentor: prof. dr. Šuhel Peter
Nalogo sta ocenjevala: mag. Nikola Panič in mag. Jure Pohar

VINKO BOŽIČ, magistriral na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani z nalogo Uporaba metode napetostnega kontrasta pri analizi napak integriranih vezij.

Magistrsko delo Vinka Božiča odpira pot v pri nas novo in še neuporabljeno metodo preiskovanja integriranih vezij v rastrskem elektronskem mikroskopu. Metoda napetostnega kontrasta omogoča, ne samo do sedaj uveljavljene kontrole vizuelne neoporečnosti, oz. izgleda vezja, temveč tudi kontrolo njegove »električne« funkcionalnosti. Metoda zelo ustreza za ugotavljanje napak pri delovanju integriranih vezij, saj omogoča preiskave na vezjih, prekritih s pasivacijo, hkrati pa je ob dovolj skrbni izbiri delovnih pogojev tudi nedestruktivna.

Naloga je velikega pomena za celotno Iskro, še posebej, če upoštevamo njeno vedno večjo tež-

Dušan Gatalo

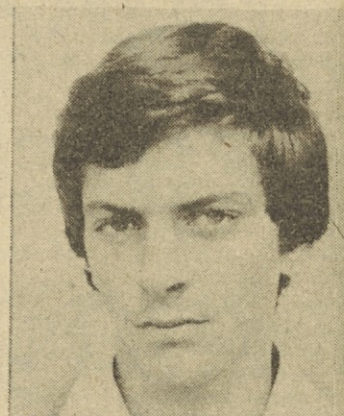
njo k vpeljavi kvalitetnih mikroelektronskih vezij, po možnosti iz domačih virov. Pogojev za doseganje ustreznih kvalitete pa so med drugim ustrezne preiskovalne metode. Ena izmed novih preiskovalnih metod je »Metoda napetostnega kontrasta«, plod omenjene magistrske naloge, ki se danes redno uporablja za kontrolo vezij v Iskri Mikroelektroniki.

Mentor: prof. dr. Lojze Trontelj
Nalogo sta ocenjevala: dr. Alenka Rožaj—Brvar in mag. Marjan Maček

DUŠAN GATALO, diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani z nalogo Modulno procesiranje telefonskih signalizacij in

TAJO KUKEC, diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani z nalogo Modulno procesiranje telefonskih funkcij

Diplomska naloga Taja Kukca »Modularno procesiranje telefonskih funkcij« predstavlja skupaj z diplomsko nalogo Dušana Gatala

Tajo Kuček

»Modularno procesiranje telefonskih signalizacij« nedeljivo celoto, ki potrjuje nov koncept v načrtovanju programske opreme računalniško krmiljenih komutacijskih sistemov, kot je telefonska centrala SI 2000. Z modularno razgraditvijo aplikativne programske opreme na signalne in funkcijske procese (končne avtomate) postane programska oprema enostavno spremenljiva in obvladljiva, kar je pomemben faktor pri prilagajanju centrale SI 2000 na različne zahteve tržišča. S tem pristopom je dosežena striktna delitev aplikativne programske opreme na dve ravni, ki sta med seboj povezani s standardnim vmesnikom, ki predstavlja edini način komuniciranja med njima. Na ta način je zmanjšana kompleksnost programske opreme računalniško krmiljenih telefonskih central. Tajo Kuček je zadovoljivo obdelal zgornjo raven, to je funkcijske procese, Dušan Gatalo pa spodnjo raven, to je signalizacijske procese.

Nalogi sta zrasli iz praktičnih problemov našega razvoja programske opreme, kar neposredno dokazuje njuno koristnost. Rezultati so direktno implementirani v Eksperimentalnem teleinformatskem sistemu, ki je deloval in bil prikazan na sejmu Sodobna elektronika 85 v Ljubljani. Poleg tega se bo ta koncept uporabljal pri nadaljnjem razvoju.

Mentor obema nalogama je prof. dr. Dušan Kodek
Nalogi sta ocenjevala: dr. Branko Popović in mag. Miloš Štepan

BORIS MAJARON, diplomiral na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, smer fizika, z nalogo Numerična analiza štirinivojskega laserja s preklonnikom kvalitete in spremenljivim črpanjem.

Boris Majaron je v svoji diplomski nalogi izdelal teoretični model

laserja s kristalom Nd-YAG pri kontinualnem črpanju. Napisal je računalniški program v jeziku Fortran — 77, ki numerično rešuje zasedbene enačbe. Pri sestavi programa se je držal načela čitljivosti in preprostosti rokovanja, zato je na voljo tudi uporabniku, ki ne ve ničesar o zgradbi programa. Program je uporabljen za različne analize in omogoča računalniško optimizacijo laserjev.

Naveden program je omogočil hiter razvoj laserja z akustooptičnim preklopnikom Q, ki ga je Center za elektrooptiko razvil za potrebe spiralizacije uporov za Iskro IEZE TOZD Upori v Sentiernju. Navedeni laser predstavlja pomemben korak k cilju: zamenjati uvoženo z doma narejeno lasersko opremo.

Naloga je izrazito bazična. Program je uporabljen za širše področje analiz in omogoča študij obnašanja laserja, po drugi strani pa prihrani veliko časa, saj namesto eksperimentalne optimizacije omogoča računalniško optimizacijo.

Mentor je docent dr. Čopič Martin
Nalogo sta ocenjevala: mag. Jože Žakelj in mag. Matjaž Lukač

VILJEM PAVLOVIČ, diplomiral na Fakulteti za naravoslovje in tehnologijo, smer kemija, z nalogo Sinteza in karakterizacija litijevih zlitin za termične baterije.

Diplomska naloga je izdelana v okviru širšega sodelovanja Iskro Baterije, Zmaj in Kemijskega inštituta Boris Kidrič, ki poteka že več let in katerega rezultate sproti vklaplja zlasti Iskro Baterije Zmaj v svoje programe.

Metode sinteze litijevih zlitin z zvišanim tališčem so zanimive za proizvodnjo sekundarnih kemijskih virov električne energije. Opravljen del služi kot osnova za nadaljnje raziskave. Rezultati na-

loge so nova spoznanja na področju tehnologije dela z litijem, kar bo možno praktično uporabiti pri predelavi domačega litija za proizvodnjo baterij.

Mentor je prof. dr. Stane Pejovnik

Nalogo sta ocenjevala: Tomaž Ogrin in mag. Meta Limpel

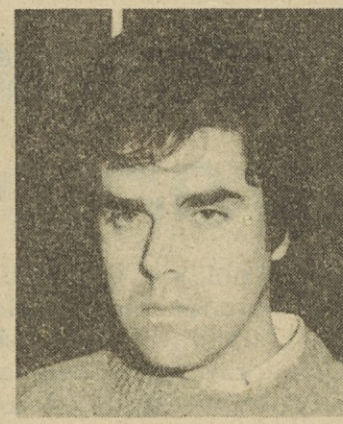
MILOŠ POŽAR, diplomiral na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani z nalogo Razvoj računalniško krmiljene pozicijske mize za vrtnanje.

Razvoj in konstrukcija pozicijske mize za vrtnanje pomeni za obdelovalno industrijo koristno pridobitev. Skoraj v vseh DO Iskro in ne samo v Avtoelektriki so prisotni obdelovalni procesi, kjer je precizno koordinatno vrtnanje pogosta operacija. S pozicijsko mizo z numeričnim krmiljenjem je poleg konvencionalnih vrtnalnih strojev možno posodobiti tudi vrsto drugih obdelovalnih strojev. Rezultat razvojne naloge je podprt s konstrukcijo in ustrežno aparaturno opremo za upravljanje in programiranje. S tega vidika je dana vsa možnost praktične uporabe rezultatov naloge. Naloga je tudi zelo dobro teoretično obdelana in je v luči metodologije dela in analitičnih spoznanj uporabna tudi za izobraževalne namene.

Diplomska naloga sicer še ne vnaša direktne zamenjave tuje opreme za domačo, vendar omogoča, da se to lahko uresniči. Iz izbora vgrajenega materiala in komponent pa je razvidno, da je avtor v maksimalno možnem obsegu upošteval domačo, oz. Iskrino ponudbo.

Mentor je prof. dr. Janez Peklenik, Nalogo sta ocenjevala: mag. Janez Oberstar in Medoš Nevio

PETER RAKAR, diplomiral na Fakulteti za elektrotehniko v Ljubljani z

Peter Rakar

nalogo Testiranje mikro-računalniškega sistema PE 215

Avtor je v svojem diplomskem delu izdelal postopke za preizkušanje posluževalne enote PE 215, ki jo izdeluje Iskro Avtomatika. Sestavi je testne programe in testna vezja za preizkušanje posameznih sestavnih delov posluževalne enote PE 215, kot tudi analiziral in opisal postopke lociranja in odpravljanja napak.

V okviru oddelka za tehtanje in doziranje v Iskri Avtomatiki je bilo razvitih že več elektronskih naprav (tehtnic). Enota PE 215 je s svojimi vhodnimi in izhodnimi linijami logično dopolnilo tehtalnega programa. Kot velik del druge specialne opreme se izdeluje v manjših serijah in je le občasno v proizvodnji.

V Iskri Avtomatiki bodo v kratkem posluževalne enote PE 215 preizkušali s pomočjo programske in materialne opreme izdelane v okviru diplomske naloge. Naloga je koristna za Iskro, saj razvita oprema v veliki meri skrajša potrebni čas za testiranje, odkrivanje in odpravljanje napak. Delo z napravo za testiranje tehnično ni zahtevno in praktično ni potrebno dodatnega šolanja preizkuševalca v izhodni kontroli.

Janja Žlebnik

Rešitev je izdelana tako, da za testiranje ni potrebno uporabljati dragih uvoženih aparatov, kar prav gotovo niha stroške izhodne kontrole, pri čemer pa ne trpi zanesljivost testa.

Mentor je prof. dr. Tomaž Slivnik
Nalogo sta ocenjevala: Jože Avbelj in mag. Lojze Kozinc

JANJA ŽLEBNIK, diplomirala na I. stopnji Visoke šole za organizacijo dela v Kranju z nalogo Avtomatsko urejanje popravkov sistema Iskro 2000.

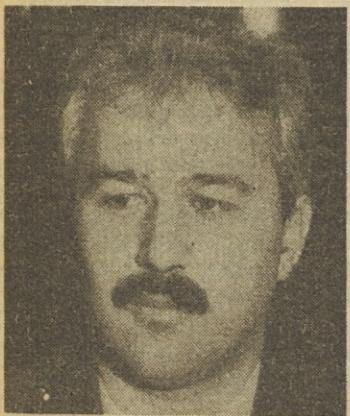
Diplomsko delo pokriva zelo občutljiv člen v proizvodnji programske opreme za sistem Iskro 2000. Rezultat naloge je vrsta programov, ki sestavljajo orodje za delo pri uvajanju popravkov v programske opreme za krmiljenje digitalnih telefonskih central SI 2000.

Programska oprema za telekomunikacijske sisteme je izredno obsežna in verjetno najbolj kompleksna med vsemi. Programski paketi sistemov so sestavljeni iz stotisočev vrstic kode in docela nemogoče je tak paket obvladati z ročnim pregledovanjem in postopki, ki so sicer običajni pri manjših zahtevnih izdelkih. Avtomatsko urejanje podatkov je člen v verigi podpornih postopkov, ki sestavljajo podporno programsko okolje telekomunikacijskih sistemov. Omogoča skrajšanje časa razvoja sistemov in s tem pocenitev izdelka, poleg tega pa mu občutno dviguje zanesljivost in kvaliteto.

Diplomsko delo je kompleten dokumentiran izdelek s praktično vrednostjo za Iskro, ki se že redno uporablja. Programski produkt za avtomatsko urejanje popravkov je eden izmed glavnih elementov na poti k popolni avtomatizaciji urejanja popravkov programske opreme za krmiljenje central SI 2000.

Mentor je mag. Rajković Vladislav

Nalogo sta ocenjevala: Fettich Janez in Fartek Brane

Janez Mayer

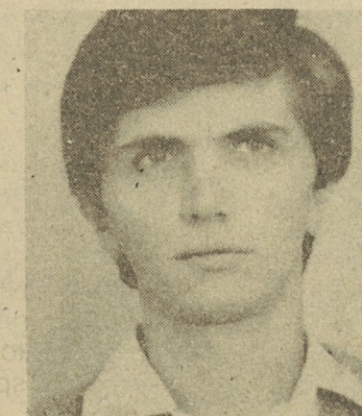
Lado Lenart

Vinko Božič

Boris Majaron

Viljem Pavlovič

Miloš Požar

Pogovor z novim predsednikom konference sindikata DO Kondenzatorji

Z izobraževanjem in usposabljanjem lahko spremenimo miselnost »sindikat ni le ozimnica«

»Sem bolj tehničen človek kot pa politik in to mi tudi marsikdo zameri,« pravi Tomo Buljan, novi predsednik konference sindikata v Iski Kondenzatorji. Tomo Buljan je prišel v semiško Iskro iz ljubljanske Kartonažne tovarne že leta 1975 in dela v TOZD — mehanski deli in naprave kot delovodja v oddelku kovinarskih in plastičnih ohišij. »Delam v turnusu in mislim, da je to zelo oteževalna okoliščina za sindikalno delo,« je začel najin razgovor Tomo Buljan.

Ena izmed nalog sindikata je, da vodi postopek o planih delovne organizacije in razpravo o planskih dokumentih v občini...

»Trenutno je to v naši tovarni zelo aktualna stvar, saj sprejemamo plane za leto 1986 in za srednjeročno obdobje. Ti načrti so že narejeni, v kolikšni meri pa bomo sledili smernicam v načrtih pa je seveda odvisno od nas.

Več problemov nastaja pri sprejemanju planskih dokumentov, gospodarskih samoupravnih interesnih skupnosti splošne in skupne porabe. Rečeno je bilo, da letos gospodarstva ne bodo dodatno obremenjevali, da bo obremenitev ostala na isti stopnji kot lani. Ko pa so naše strokovne službe preučile gradiva, so ugotovile, da prihaja do dodatnih obremenitev, tako za bruto osebni dohodek, kot tudi za dohodek delovne organizacije. Zato smo zahtevali podrobnejši prikaz vlaganj gospodarstva v samoupravne interesne skupnosti in nato bi se šele v javni razpravi odločili, ali gremo v te dodatne obremenitve ali ne. Pri tem imajo strokovne službe veliko nalogo, saj nam morajo ustrezna gradiva pravilno predložiti, kajti npr. delavka za strojem nima časa, da bi se podrobneje poglobljala v plane, pač pa se bo na temelju jasnih in konkretnih predlogov, v dobro pripravljenih gradivih odločila za, ali proti predlogom.

Osebnost sem, sicer ne bi rekel skeptičen, ampak mislim, da smo delavci v gospodarstvu premalo vpeti v sprejemanje teh načrtov. Vsekakor pa bo potrebna velika volja pri izvajanju omenjenih dokumentov, ker mislim, da bo prihajalo do velikih problemov, tako pri delu za strojem, kot tudi v strokovnih službah. Zato bo ena izmed večjih nalog sindikata, da bo skrbel za uresničevanje usmeritev, ki so zastavljene v načrtih. Tu mislim predvsem na opominjanje tistih služb, ki so odgovorne za izvajanje teh planov (kot so izvoz, naročila na domačem in tujem trgu, predvsem

pa razvoj), da bodo dosledne pri njihovem uresničevanju.

Trenutno poteka v tovarni prva faza kadrovskega postopka. Ali nastajajo kakšni problemi pri kadrovanju delegatov v samoupravne organe?

»Akcija kar dobro poteka in pri njenem vodenju se sindikat vsklajuje s komisijo za volitve. Mislim pa, da bi bilo potrebno temu posvetiti še večjo pozornost, kajti v današnjem času morajo delegati nekako hitreje reagirati na določene stvari z dobro pripravljenimi informacijami in mnenji. Kajti do sedaj je pri ljudeh nastopala nekakšna pasivnost, bodisi zaradi osebnih vzrokov, pomanjkanja določenih podatkov, ali pa zaradi samega okolja.

Drugi problem pri tem ni...?

»Niti jih ni, so pa težave npr. pri izbiri delegatov iz posameznih temeljnih organizacij. Človeka in njegovega dela ne poznaš dobro, ko ga potrjuješ za delegata, v nadaljnjem obdobju pa se lahko pokaže, da delegat sploh ni sposoben za opravljanje svoje naloge. Delegate, ki so nedelavni, bi morali zamenjati, samo dosedaj tega še nismo počeli. Mi-

slim pa, da bo treba tudi s tem enkrat začeti.

Eden izmed večjih problemov pri delu delegacij pa je povratna informacija, ki je pri nas minimalna. Stvari, ki jih sklenejo na sestankih delegacij, ne pridejo nazaj v delovno sredino prek naših delegatov, pač pa se ljudje s temi informacijami seznanijo prek gradiv in dokumentov, ki so že potrjeni in določeni. Poleg tega pa delegacija prenaša mnenja iz svoje sredine le, če se ta nanašajo na konkretne probleme same delovne organizacije. Če pa so problemi širši in bolj splošni, med delegacijo in njeno sredino ni velike povezave.

Vse to nakazuje, da bi bilo potrebno več informiranja, izobraževanja in usposabljanja delegatov...

»Seveda je tega pri nas premalo. To usposabljanje se odvija bolj na občinski ravni prek sindikata in drugih DPO. Toda te stvari so bolj posplošene. Pred letom dni smo imeli v delovni organizaciji izobraževalni teden za člane sindikata, ki je bil zelo uspešen. Predavatelji so iz prakse predavali o proizvodnji, združenem delu, predvsem pa so nakazali

Tomo Buljan: Sem bolj tehničen človek, kot pa politik.

konkretne primere dobrih in slabih strani v sindikalnem delu. Marsikateri poslušalec je po končanem seminarju izjavil, da mu je šele zdaj postalo jasno, kakšna je vloga sindikata. To kaže na dejstvo, da lahko z izobraževanjem in usposabljanjem spremenimo miselnost, da je »sindikat le ozimnica«. Seveda pa se mora sindikat uveljaviti tudi s svojim delom.

Ko ste že omenili ozimnico, kako pa je z družbenim standardom delavcev?

»Skrb za družbeni standard delavcev je že vsakdanje delo sindikata in seveda tudi najbolj vidno. Mislim pa, da nas, predsednike, to delo obremenjuje, ker se moramo s sindikalnim delom ukvarjati med delovnim časom in zunaj njega. Zato zdaj načrtujemo,

Delovno predsedstvo konference

da bomo v bodoče izvedbo akcij prepustili službam, kot so nabavna, skladiščna in druge, sindikat pa naj bi bil samo nosilec akcije. S tem bi razbremenili predsednike in namestnike »opletanja« z ozimnico.

Ali se delavci pri razreševanju svojih problemov obračajo na sindikat? Kako to poteka?

»Ljudje se pri reševanju svojih problemov obračajo na delegate in informativne skupine, ki so osnova delovanja sindikata. Na

teh skupinah se pripombe formirajo. Kajti tu posameznik pove svoj osebni problem, ali problem svojega oddelka in pripombo v informativni skupini ocenijo, ali gre res za težave, ki jih je treba razrešiti in razčistiti, ali pa gre le za namišljeno zadevo. Kajti velikokrat se dogaja, da hočejo posamezniki uveljavljati svoje osebne interese mimo drugih interesov.

Iz informativnih skupin pa potem pripombo, predlog, ali težave prenesemo na predsedstvo sindikata, ki poskuša te stvari razrešiti.

Kaj pa zaupanje delavcev v sindikat?

»Mislim, da delavci zaupajo v sindikat, sicer ne čisto povsem, toda zavedajo se, da lahko sindikat veliko vpliva na poslovanje in delo tovarne, zato tudi to od sindikata zahtevajo. Predsedniki sindikata pa moramo to zaupanje opravičiti.

Gotovo pa se bodo stvari premaknile še na bolje, kajti mislim, da smo na nekakšni prelomnici, saj se je sindikat do stabilizacijskega obdobja res ukvarjal samo z ozimnico, oddihom, družbenim standardom delavcev, ne

pa tudi z večjimi »notranjimi« problemi delovne organizacije, ker tudi ni bilo potrebno. Danes pa je teh težav vsak dan več in zato se mora sindikat aktivneje vključevati v njihovo razreševanje. Potrebno pa bo tudi ljudi pripraviti do tega, da bodo o tem razmišljali.

Zdaj ste na začetku svojega mandatnega obdobja, kako gledate na vlogo sindikata v bodoče?

»Bil sem podpredsednik sindikata eno mandatno obdobje in to mi sedaj zelo koristi. Predvsem sem si že takrat nabral nekaj izkušenj in se vpeljal v delo. V bodoče pa pričakujem, da bomo sindikalno delo izboljšali pa četudi za ceno, da bi se komu zameril. Ljudje so še vedno občutljivi, če jih opomniš, da določene naloge še niso izpolnili in, da svoje dolžnosti ne opravljajo dobro. Vem, da stvari v celoti ne bomo spremenili, ampak mislim, da bo do napredka zagotovo prišlo.

Upam, da je v interesu vseh, da bo naš sindikat deloval enotno. V preteklem obdobju so se v sindikalnem delu uveljavljali neenotni in različni interesi, kar je posledica različne strukture zaposlenih v TOZD. S skupno akcijo in delom pa bomo gotovo dosegli uspehe, predvsem pa si želim, da bi zares delali enotno.

V. Ž.

Delegati na volilno programski seji konference osnovnih organizacij sindikata, kjer so izvolili nove organe

Novonovih zakonih

Pretekli četrtek je bil v prostorih široke potrošnje v Škofji Loki kolegij sekretarjev delovnih organizacij Iskre, ki ga je vodil Pavle Šember. Na kolegiju so najprej sekretarji spregovorili o kritični analizi delovanja političnega sistema socialističnega samoupravljanja, nato pa so se izčrpneje zadržali ob informacijah o novosti v devizni zakonodaji. Nova devizna zakonodaja prinaša, kot so pojasnili Jože Golob, Franci Testen in Žare Kokotovič predvsem naslednje značilne novosti:

»Spremenjena je sistematika ureditve deviznega, devizno kreditnega in zunanjetrgovinskega poslovanja. Po doslej veljavni ureditvi so bila devizna in devizno kreditna razmerja urejena v enem predpisu (Zakon o deviznem poslovanju in kreditnih odnosih s tujino — Ur. l. SFRJ 15/77 s spremembami in dopolnitvami). Z veljavnostjo od 1. 1. 1986 pa to področje urejata dva predpisa (Zakon o deviznem poslovanju in Zakon o kreditnih odnosih s tujino — oba objavljena v Ur. l. SFRJ 66/85). V istem uradnem listu je objavljen tudi novi Zakon o prometu blaga in storitev s tujino.

Tudi za nove predpise je značilno, da rešitev mnogih pomembnih vprašanj odkazujejo na podzakonske akte, ki jih bodo sprejeli ZIS, upravni organi, NB in GZ. Do sprejetja teh aktov ostajajo odprta, oz. neurejena številna praktična vprašanja v zvezi z izvajanjem novih predpisov.

Ena izmed sistemskih značilnosti nove ureditve je tudi v tem, da sta devizni sistem in zunanjetrgovinski sistem močnejše vsebinsko povezana, saj v zakonu o prometu blaga in storitev s tujino določeni režimi izvoza in uvoza blaga pomenijo hkrati pravico do plačila v tujino, zakon o kreditnih odnosih s tujino pa kot temelj za novo zadolževanje v tujini postavlja prevzem obveznosti OZD, da zagotovijo dodaten izvoz najmanj v višini anuitet. Zato se vsi trije predpisi lahko obravnavajo le v medsebojni povezavi.

Glede upravljanja in razpolaganja z devizami neposredno po OZD pa vnaprej velja, da delavci v temeljnih in drugih OZD ne upravljajo in razpolagajo več neposredno z devizami, ki so jih ustvarili v poslovanju s tujino in teh deviz tudi ne morejo več združevati za skupno poslovanje z drugimi OZD. Devizni računi OZD in drugih družbenih pravnih oseb pri pooblaščenih bankah so zato ukinjeni, stanje deviz na teh računih pa se z 31. 12. 1985 izrazi v dinarski protivrednosti na ta dan.

Namesto dosedanjih deviznih računov bodo pooblaščenke banke vodile za OZD in druge pravne osebe več vrst evidenc o dejstvih, ki so podlaga za uveljavljanje pravic in obveznosti glede plačevanja do tujine, oz. pogojev in možnosti izvoza in uvoza.

Kot rečeno, novi zakon ne omogoča več združevanja deviz (čl. 68 dosedanjega zakona), ne ureja pa tudi osnov za določitev razmerij med OZD, ki so ustvarile devize z združevanjem dela in sredstev (čl. 67 dosedanjega zakona). Vendar se že oblikujejo stališča, da je »sku-

pni izvoz« še vedno mogoč, saj za to obstaja podlaga po ZZD, posredno pa tudi novi ZDP daje nekatere podlage za ureditev razmerij, ki nastajajo pri skupnem ustvarjanju deviznega priliva.

Glede na upravljanje in razpolaganje z devizami prek deviznega trga, pa velja, da se organizacijam združenega dela vsak devizni priliv takoj po prispetu na devizni račun pooblaščenke banke spremeni v dinarsko protivrednost po tečaju na dan priliva, banke pa te devize uporabljajo za izvajanje vseh na zakonu temelječih nalogov OZD za plačila v tujino — s pogojem, da OZD plačajo banki, ki nalog izvrši, dinarsko protivrednost nalogu po tečaju na dan izvršitve plačila v tujino. Pomembna in daljnosežna novost je v tem, da je vsaka pooblaščenka banka dolžna izvršiti vsak nalog za plačilo v tujino, vsake OZD, ne glede na to, ali je ta OZD članica te banke ali ne. Banka izvršuje naloge za plačila z devizami na svojih računih v tujini. Če ne razpolaga z zadostnimi zneski deviz, pa jih kupuje na deviznem trgu. Če pride do deviznega neravnovesja — neskladja med povpraševanjem in ponudbo deviz na trgu pa se plačila opravljajo selektivno po določenem vrstnem redu, pri čemer imajo določeno prednost plačila za uvoz surovin in repromateriala za OZD, ki več izvažajo, kot uvažajo (tkim. »aktivci«).

Glede določanja pravic do uvoza in plačila uvoza pa je v (prehodnem) obdobju do vzpostavitve konvertibilnosti dinarja zakon vzpostavil povezavo blagovnega režima s pravico do plačila uvoza. Pravica do uvoza je tako samo še delno (le pri blagu, ki je uvrščeno v pogodbo prosti uvoz) in posredno odvisna od lastne poslovne (izvorne) aktivnosti OZD. Blago, ki je uvrščeno v obliko pogodno prostega uvoza (LBO) in vsa neblagovna plačila za tekočo reprodukcijo se uvažajo in plačuje na podlagi pravic, določenih z družbeno priznanimi reprodukcijskimi potrebami (DPRP). DPRP izračunava za vsako leto banka, ki si jo sama izbere OZD. Osnova za izračun DPRP je uvoz te vrste blaga in neblagovna plačila v prejšnjem letu, osnova za povečanje ali zmanjšanje DPRP pa opravljen izvoz glede na preteklo leto. Obseg izvoza pa poleg spremembe obsega DPRP lahko preko opredelitve, ali gre za OZD »aktivca«, ali »pasivca«, vpliva tudi na druge pomembne pravice OZD (prednost pri plačevanju v tujino v primeru deviznega neravnovesja, delitev pravic uvoza blaga z režimom K ali D itd.) Zato je lahko zelo pomembno, na kateri ravni (TOZD — DO — SOZD) bo posamezna

OZD izračunavala in uveljavljala svoje pravice do DPRP. To raven določi sama OZD.

Pravica do uvoza opreme bo odvisna od določenega odstotka amortizacije opreme in ustvarjenega izvoza OZD.

Blago, ki bo uvrščeno v režim kontingentov (K) in dovoljenj (D) pa bodo OZD lahko uvažale v obsegu, opredeljenem v takšnih kontingentih, oz. dovoljenjih — po odločitvi ZIS in na podlagi delitve v GZJ.

V nadaljevanju so podrobneje razložili tudi Zakon o kreditnih odnosih s tujino, kjer so posebej poudarili:

»Zakon v 2. čl. določa, oz. definira kaj je šteti za kreditne odnose s tujino. Pri tem je treba omeniti, da kadarkoli je v pogodbenih razmerjih med domačim in tujimi pogodbeniki plačilo dogovorjeno v roku, ki je daljši od 60 dni, govorimo o kreditnem poslu s tujino (nova rešitev v deviznem zakonu — 42. člen) Izjema v 2. odstavku 3. člena zakona o kreditnih odnosih s tujino — kadar izda narodna banka republike, oz. avtonomne pokrajine, oz. Narodna banka Jugoslavije odločbo o podaljšanju roka. Pogoji za podaljšanje 60-dnevnega roka so v sklepu o pogojih in rokih, pod katerimi se lahko odobri podaljšanje roka, izdanem na podlagi 42. člena deviznega zakona bistveno zaostren. Nevnos deviz v zakonskem roku se obravnava kot gospodarski prestop (do sedaj le prekršek).

Do sedaj veljavni sistem, je omogočal zadolževanje v tujini domačim subjektom v odvisnosti od pridobljene pravice do zadolžitve, kreditne sposobnosti in zagotovljenih deviz za odplačilo kredita. Novi zakon določa, da se bo globalna zadolžitve države določila v družbenem planu Jugoslavije v odvisnosti od stopnje zadolženosti države in zmožnostmi iz kreditov. Konkretni pogoji, ki jih morajo izpolnjevati domači subjekti, predvsem za OZD so opredeljeni v 15. členu zakona. Poleg izpolnitve teh pogojev pa si mora vsak subjekt, ki se želi zadolževati v tujini, priskrbiti pri pooblaščenki banki tudi potrdilo in bremenitvi njenega kreditno — garancijskega potenciala, kar velja tudi za kratkoročne komercialne kredite. Ta zakonska solucija je logična izpeljava načela, da domači subjekti v novem deviznem sistemu poslujejo brez deviznega računa. Kreditno garancijski potencial bodo pooblaščenke banke ugotovile v odvisnosti od odstotka deviznega priliva v določenem letu za tiste članice banke, ki pri tej banki tudi vodijo evidenco o DPRP (družbeno priznane reprodukcijske potrebe) in torej sledi da

bo zadolževanje v tujini praktično potekalo prek tiste pooblaščenke banke, ki bo za OZD izračunala DPRP in začasno s pomočjo njenih prilivov tudi ugotavljala svoj kreditno-garancijski potencial.

Zakon o kreditnih odnosih s tujino namreč ne ureja odplačevanja tujih kreditov, ampak to ureja Zakon o deviznem poslovanju. Nova devizna zakonodaja uvršča odplačevanje najetih kreditov v režim LB, kar pomeni, da so dolžniki uporabniki kreditov v roku zapadlosti obveznosti iz zunanjetrgovinskih kreditov plačati banki dinarsko protivrednost zapadle obveznosti nasproti tujim partnerjem poravnati obveznost banka, ki je dala tujemu kreditorju jamstvo.

Pomembna novost v zvezi s reprogramiranjem deviznih kreditnih obveznosti je tudi v tem, da morajo reprogram zapadlih dolgov odplačila kredita sprejeti vsi subjekti, ne glede na njihovo dejansko zmožnost odplačila kredita po prvotnem anuitetnem planu. Oprcije ni več. S tem bodo seveda prizadeti najboljši dolžniki.

Kreditiranje tujine naj bi potekalo tako kot doslej in sicer v mejah obsega določenega v projekcijski plačilne bilance Jugoslavije. Novost je, da lahko pooblaščenka banka JUBMES financira izvoz blaga in storitev z odplačilnim rokom, ne sme biti krajši od dveh let s sklenjenjem okvirnih pogodb o komercialni kreditni liniji. Iz katerih sredstev pa bo določil ZIS.

Ko so razlagali Zakon o prometu blaga in storitev s tujino, so posebej poudarili, da ima ureditve prometa blaga in storitev s tujino novem zakonu predvsem naslednje značilnosti: za dajanje soglasja organizacijam združenega dela za opravljanje zunanjetrgovinskega prometa niso več pristojne republike in avtonomni pokrajini. Hkrati je odločanje republik in pokrajin pri urejanju posameznih vprašanj s področja blagovnega prometa bistveno zmanjšano, oz. je povečano na samostojnost zveznega izvršnega sveta in zveznih organov. Režim uvoza in izvoza blaga so poleg zaščite domače proizvodnje in razvojnih usmeritev dobili v prehodnem obdobju, do vzpostavitve konvertibilnosti dinarja, ponovno tudi plačilno-bilanci značaj in tudi pravico do plačila.

Maloočnejni promet smejo opravljati OZD z območja SFRJ, če so za tovrstne posle vpisane v sodni register. Hkrati se blago, v vrednosti blagovni menjavi in v vseh drugih oblikah zunanjetrgovinskega prometa izvažajo in uvažajo v skladu s predpisanimi oblikami izvoza in uvoza, razen pri dolgoročni proizvodni kooperaciji in viaganju sredstev tujih oseb v domače organizacije združenega dela, pri razvrščanju blaga na režime ima prednostno blago, proizvedeno v lastnih mešanih podjetjih, dolgoročni poslih s tujino, kompenzacijskih poslih in za potrebe proizvodnje v obmejnem območju.

Nekateri inštituti ter pogoji za opravljanje izvoza ter uvoza blaga in storitev, ki so bili doslej predpisani s podzakonskimi akti, so urejeni z zakonom in je s tem postavljena njihova trajnejša rešitev, nekatere oblike poslovanja pa so novo uvedene. Se posebej so poudarili tudi dejstvo, da zakon že sam tudi postavlja pogoj delitve dela znotraj oblike organiziranosti združenega dela. Namreč, če se v sestavi delovne organizacije ali sestavljeni organizacije združenega dela vpiše več temeljnih oziroma delovnih organizacij za opravljanje poslov zunanjetrgovinskega prometa, se s samoupravnim sporazumom določi, katere posle zunanjetrgovinskega prometa bodo opravljale posamezne organizacije združenega dela, pri čemer se za iste oblike zunanjetrgovinskega prometa, in sicer za izvoz in uvoz istovrstnega blaga, ne moreta vpisati v sodni register dve organizaciji ali več organizacij združenega dela. Tako usmeritev zahteva od organizacij združenega dela, registriranih za zunanjetrgovinsko poslovanje, da pravočasno ocenijo dosedanje rezultate svojega poslovanja ter proučijo možnost take or-

ganiziranosti, da se bo zunanjetrgovinska funkcija (gre predvsem za izvoz in uvoz blaga) opravljala v skupnem interesu združenih organizacij.

Proizvodne organizacije združenega dela se lahko vpišejo v sodni register le za opravljanje izvoza lastne proizvodnje ter uvoz surovin, reprodukcijskega materiala in opreme, potrebnih za lastno proizvodnjo, za gospodarske storitve v zunanjetrgovinskem prometu, ki so potrebne za opravljanje poslov ter za izvoz proizvodov ter uvoz surovin in reprodukcijskega materiala za OZD, s katerimi imajo sklenjeno pogodbo o proizvodni kooperaciji.

Kot četrtega pa so razlagali pojasnili še nov Zakon o bankah.

Pri tem so posebej poudarili, da je namen novega zakona, da se v bančnem sistemu odpravijo majhne banke in ustanovijo samostojne, s pravno in ekonomsko subjektiviteto in možnostmi spremljanja osnovnih tržnih zakonitosti. Novi Zakon bo imel pomembne posledice na organiziranje in prestrukturiranje bank in OZD, oz. drugih

družbenih pravnih subjektov, kar naj bi pripomoglo k premagovanju teritorialnih okvirov, učinkovitosti cirkulacije sredstev, smotrnejši uporabi družbenih sredstev, povečal družbeno in finančno disciplino v bančnem in kreditnem sistemu, zlasti pa odgovornost banke, finančne organizacije in njihovih ustanoviteljev za učinkovito poslovanje bank.

Nedvomno je, da se bo s sprejetjem novega zakona zmanjšalo število bank, ki s sedanjim potencialom sredstev depozitov in skladov ter s kvalitetskimi sredstvi ne morejo poslovati na osnovnih bančnih načelih, kar je povzročilo širša kreditna razmerja ter vlaganja v investicije, katerih uspešnost ni bila poprej ocenjena.

Novi zakon pa bo močno vplival tudi na likvidnost ustanoviteljev temeljne banke in drugih družbeno pravnih oseb, ki ne bodo mogle razpolagati s sredstvi na svojih računih v banki, dokler je banka nelikvidna. Glede internih bank pa so določbe o njih v glavnem vzete iz dosedanjega zakona. Ocena je bila, da poslovanje internih bank izkazuje pozitivne rezultate v praksi, zato ni večjih sprememb v tistem

delu zakona, ki se nanaša na interne banke.

V naslednji točki dnevnega reda so sekretarji obravnavali informacijo o kritični analizi delovanja političnega sistema samoupravljanja, zlasti tista poglavja, ki se nanašajo na samoupravno odločanje delavcev in delovnih ljudi v organizacijah združenega dela, uredničenje in nadaljnje razvijanje samoupravnega organiziranja združenega dela. Dogovorili so se, da bodo v Iskri organizirali poseben razgovor o tej problematiki, na katerega bodo povabili enega izmed članov delovnih skupin, ki so pripravile kritično analizo.

Ob koncu je bila sekretarjem podana še informacija o možnosti formiranja stanovanjske zadruge v okviru ljubljanske regije. Njeno organiziranje je odvisno od dveh dejavnikov — interesa Iskrinih delavcev, kar bodo ugotovili sekretarji posameznih DO ter o možnosti pridobitve lokacij. V odvisnosti od razrešitve problema lokacij bodo razrešili tudi vprašanje ustanovitve nove zadruge, ali pa le oddelka Iskrine kranjske stanovanjske zadruge v okvirih DO Iskra Invest servis. Mak

Iskra Široka potrošnja

Prodaja izdelkov Široke potrošnje v letu 1986:

Bistvenih sprememb ne bo

Tako meni direktor prodaje temeljne organizacije Široke potrošnje Franc Anžič, ki smo ga povprašali, kakšno bo po prodajni plati letošnje leto za izdelke, nimenjene širokopotrošni rabi. »Sodeč po sporazumih, sklenjenih s prodajnimi, oz. trgovskimi OZD, ne bo težav s prodajo na domačem trgu, saj so po sedanjih izglelih naše proizvodne in prodajne zmogljivosti usklajene.«

Lani so se pričeli jasneje pojavljati vplivi tržišča, ki je nekaterim izdelkom, npr. antenam »obrnili hrbet«. Kako se bo Široka potrošnja prilagajala trgu letos, da do zastojev prodaje, vsaj večjih, ne bo prišlo?

»Res je, da sta se ponudba in povpraševanje že lani pričela sukati v precejšnji meri po tržnih zakonitostih. Pa vendar ne v tolikšni meri, kot si nekateri tolmačijo nekoliko povišane zaloge nekaterih izdelkov. Značilen primer so, denimo, tudi proizvodi TOZD Antene, ki smo jih v lanskem letu prodali vrednostno precej več kot leta 1984, saj smo zabeležili indeks 250!

Res pa je, da so se nakopičile zaloge, ki pa jih bomo letos zanesljivo prodali, šlo je za posledico preohlapne usklajenosti med proizvodnimi in prodajnimi plani. Trg nas že postavlja pred dejstvo, da bomo morali proizvodnjo pač sprotno prilagajati potrebam in zahtevam končnih porabnikov. Vmesni člen, trgovske organizacije, so zaradi predragega kapitala izgubile

nekdanjo moč premoščanja zastave prodaje z nekoliko večjimi zalogami. Današnji maksimum za trgovce je onemesečna zaloga — več jim obreži za najeta sredstva preprosto ne dovoljujejo. Že lani smo bili zato prisiljeni nekoliko olajšati naše prodajne pogoje, trgovskim organizacijam smo podaljšali rok plačila od 35 na 60 dni.«

Kaj pa tako priljubljena »sindikalna« prodaja?

»Na ta način smo ponudili ugodnosti delavcem Iskrine kolektiva, vendar je šlo za zanemarljivo majhne količine tako prodanih izdelkov. Delež v celotni prodaji vsekakor ni bil omembe vreden, zato primera ne kaže posploševati.«

Kako pa ocenjujete lansko prodajo na jugoslovanskem trgu?

»V primerjavi z letom 1984 smo lani iztržili za 80% več, vendar je treba tolikšen porast pripisati cenam. Fizični obseg prodaje doma je bil manjši kot leta 1984, letos pa takega trenda po vsej verjetnosti ne bomo nadaljevali. Lani smo ma-

ja zabeležili občuten padec prodaje, Gorenje je na zastoj povpraševanja reagiralo s popusti, zato je bilo seveda razumljivo, da so potrošniki enake ugodnosti pričakovali tudi od Iskre. Vendar so bile naše možnosti tako omejene, da smo lahko ponudili le že omenjeno ugodnost trgovskim or-

ganizacijam, končnim kupcem popustov nismo mogli odobravati.«

Široka potrošnja je v letošnje leto tako kot še marsikdo zakoračila z novimi cenami. Kaj se je podražilo in za koliko?

»S 1. januarjem smo podražili barvne TV sprejemnike za 20%, nekatere modele črno belih TV sprejemnikov za 25%, dva modela brivnikov pa za 35%. Gospodinjski aparati so se podražili 15. januarja, in sicer 20 do 25%. Za nekatere pa še načrtujemo spremembe cen.«

Stane Fleischman

TV sprejemniki (in ostali širokopotrošni aparati): brez podražitev ne gre...

Disciplinski ukrepi proti kršiteljem

Ko delamo v začetku leta razne obračune iz minulega leta, pridemo do zanimivih ugotovitev in podatkov. Tokrat smo preleteli zajetno knjigo, kjer je evidenca kršitev delovnih obveznosti iz lanskega leta v novogoriški Iskri — Avtoelektriki. Zanimalo nas je, kako je bilo z delovno in drugo disciplino, ali je bila v porastu, ali upadu, ali je veliko število delavcev, ki nočejo spoštovati delovne discipline itd. S temi podatki nam je postregla strokovna delavka, ki deluje v okviru pravne službe ter pomaga in usmerja delo disciplinskih komisij, ki so imenovane v vseh TOZD in DSSS. Preden nadaljujemo naj povemo, da se podatki nanašajo le na TOZD in DSSS s sedežem v Šempetru.

Če se najprej ustavimo v **tovarni velikih zaganjalnikov**, kjer je največ zaposlenih ugotovimo, da se je disciplinska komisija sestala 12 krat, povprečno enkrat na mesec. Obravnavala je 39 delavcev, ki so se sporekli s pravili igre v svoji delovni sredini. V ospredju kršitev so neopravičeni izostanki z dela ter uživanje alkoholnih pijač na delovnem mestu. Sledijo kršitve v zvezi z odklonitvami dela, občasno je prišlo do manjših fizičnih obračunov itd.

Stroga komisija je izrekla kršitvam ustrezne ukrepe. Štirim delavcem je izrekla ukrep prenehanja delovnega razmerja, v tej TOZD, oz. delovni organizaciji zanje ni bilo več prostora. Prenehanje delovnega razmerja, vendar pogojno od dveh mesecev do enega leta, je bilo izrečeno sedmim kršiteljem, ostali so prejeli javni opomin (16) ter opomin.

Komisija v **tovarni malih zaganjalnikov** se je med lanskim letom sestala petkrat. Na njihove seje je moralo priti 25 delavcev, ki so se morali zagovarjati zaradi malomarnega izpolnjevanja delovnih in drugih obveznosti — takih kršiteljev je bilo sedem, štirje so si poskušali protipravno prisvojiti družbeno lastnino, nekateri so poskušali vnesti prepovedane opojne pijače, bil je primer neopravičenega izostanka z dela itd.

V enem primeru je bila teža prekrška takšna, da se je komisija ob določanju kazni odločila za prenehanje delovnega razmerja. Enemu delavcu je komisija naročila, naj ne stori nove kršitve vsaj eno leto, sicer bo moral delo poiskati drugje. Ostale kazni so bile izrečene v obliki vzgojnega ukrepa, to je javni opomin in osem krat opomin.

Ni zgolj slučaj, da je bilo v **tovarni delovnih sredstev** največ kršitev zaradi poskusa vnosa alkoholnih pijač, saj je njihova TOZD locirana najbližje tovarniški ograji. Čeznjo so verjetno kar nekajkrat hoteli »pretihotapiti«
rujno kapljico, vendar je bilo posredi budno oko varnostnikov, ki so tako prepovedana dejanja preprečili in žejne prijavili. Drugi prekrški so bili manjše narave z izjemo enega delavca, ki je

kar pozabil prihajati na delo, zato je disciplinska komisija odločila, da bo njegovo delovno mesto zasedel vestnejši delavec.

V **tovarni generatorjev in elektronike** se je največ delavcev zagovarjalo pred komisijo zaradi nekaj minutnega prepoznega prihoda na delo. Prednjačijo tudi neopravičeni izostanki delavcev z dela, povzročanje zastoja v proizvodnji z malomarno opravljenim delom, dajanje krivih podatkov v zvezi z listinami, spoza ba, da alkoholne pijače ne sodijo v delovno omarico ter nekontrolirano izrečene besede, ki so sramotile udeležence delovnega sestanka.

Glede na opisane kršitve so bili tudi ukrepi komisije dokaj strogi. Dokončno prenehanje delovnega razmerja je komisija izrekla trem delavcem, enemu pa so prenehanje delovnega razmerja odložili za dobo enega meseca. Ostalim pa je komisija izrekla vzgojne ukrepe.

En primer je obravnavala disciplinska komisija tudi v novoustanovljeni TOZD, **tovarni specialnih rotacijskih strojev**. Na zagovor je poklicala dva delavca, ker sta bila kriva, da sta vnašala lažne podatke na delovno dokumentacijo. Komisija jima je izrekla vzgojni ukrep — javni opomin.

Tudi v **Delovni skupnosti skupnih služb** komisija ni mirovala, saj je obravnavala kar štiri lju bitelje, med rednim delom prepovedane drage pijače. Za storjene prekrške so bili »nagrajeni«
z javnim opominom in opominom.

Z delovno in drugo disciplino je bilo še najboljše v TOZD — **Inštitut**, kjer kršiteljev niso imeli, v TOZD — **Komerciala** pa je le en delavec storil lažjo napako.

Če bo pričujoči sestavek vsaj delno vplival na ugodnejši razplet — tu mislimo na to, da bi letošnje leto imele disciplinske komisije manj dela, je naš namen dosežen. Vsekakor pa se splača dvakrat premisliti, kot enkrat storiti napačen korak. In težki, napačni koraki so hudo kaznovani. Tudi s prenehanjem delovnega razmerja. Kako težko je dobiti novo zaposlitev, pa vsi vemo...

Marko Rakušček

Dobro in na veliko zastavljena akcija sindikata Iskre Avtoelektrike o prepovedi vnašanja in pitja alkoholnih pijač v delovnih prostorih je naletela na plodna tla. Se vedno pa so redki posamezniki, ki nočejo, ali ne morejo spoštovati sprejetega sklepa, zato se slej ko prej srečajo s člani disciplinske komisije.

Samoupravljanje na naših poteh

Je upravnik pošte v PPC — vodoravno štiri črke, druga je e in najbolj pogosto slovensko moško ime — napipno pet črk, zadnja je Z.

Če bi bil to izrez iz križanke, bi verjetno vsi zapisali: CerK Janez. Že zaradi tega, ker ga vsi poznajo. Tako ali drugače. Eni zaradi priljubljenosti in izjemnih humanih odnosov in redke, celo stoične mirnosti na delovnem mestu in drugi, ker že drugo mandatno dobo predseduje delavskemu svetu Invest servisa. Torej kot samoupravljalca št. 1 pri nas.

Z njim sem se zapletel v razgovor z namenom, da osvetliva samoupravljanje ne z žarometi idealistične sociologije, kot ga dan za dnem odslikujejo javni informativni mediji, marveč realno s sencami. Beseda pa spočetka ni stekla v predvideno smer.

Poštarji so po vsem obljude-nem svetu. Njihov simbol je rog, s katerim so sli na poštah kočijah, ali konjih trobili in s tem najavljali svoj prihod. Ker so mnogo potovali in nosili s seboj tudi denar in celo dragocenosti, so marsikaj doživeli. Ste tudi vi v svoji poštni karieri doživeli kaj izrednega?

»Preden sem prišel k Iskri, sem bil 13 let na pošti. Ob delu sem absolviral triletno poštno šolo, takrat so jo imenovali šola za poštne manipulante. Delal sem na potujoči pošti. K ekspresnemu vlaku na progi Ljubljana—Beograd je bil priključen poštni vagon, kjer smo med vožnjo opravljali poštne dela, vlak pa je ustavljale na velikih postajah, kot so Zidani most, Zagreb itd. Delo je bilo zanimivo, prijetno, vzlic močnemu času. Leta 1967 se je naš ekspres zaletel v Novski v stoječo vlakovno kompozicijo. Udarac je bil tako močan, da je zdrobilo tik za lokomotivo priključen službeni vagon, naš poštni vagon pa je odtrgalo s podvozja in je zajahal lokomotivo »kenedijevko«. Z gorečega voza smo se rešili z enim težko ranjenim. Nas so odpeljali v bolnišnico v Novsko, zgorele pa so vse poštne pošiljke skupaj z denarjem.«

Tako ste se znova rodili, vendar s spoznanjem več, da je življenje kratko in, da ga velja boljše izkoristiti in razvijati predvsem boljše medsebojne odnose. Sem uganil?

»Rekel bi, da. Izkoristiti za napredek človeštva, za razvoj našega samoupravljanja. Pričadam si po svojih močeh, pri tem pa odklanjam sleherne materialne ugodnosti v tej povezavi in obsojam celo tiste, ki jim je samoupravljanje pridobitni vir zaslužka, ali privilegijev.«

V številnih dokumentih je zapisano, da je država sprva načrtovala, nato pa prenesla z zakonom o združenem delu del oblasti na delavsko samoupravljanje. Se vam zdi, da sledimo tej osnovni in v svetu edini konceptiji?

»Imamo nanizana natančna določila in na papirju urejene odnose ter tudi osnovno šablono, vendar ji v praksi ne sledimo. Lahko se samo vprašamo, ali je dosedanj učinek samoupravljanja sploh tolikšen, kot je bilo vložnega dela in porabljenega časa. Še vedno je preveč formalnih odločitev, ki so bile že prej sprejete.«

Če je tako, torej centri odločanja niso vedno v samoupravljanju. Kje so potemtaka v združenem delu?

»V strokovnih službah delovnih organizacij in birokratskih strukturah zunaj Iskre na različnih ravneh, od občine do federacije. Presodite: Sem tudi že osem let delegat (drugi mandat) v krajevni skupnosti Podpeč—Preserje, vendar tam nimamo prav nobenega vpliva na odločitve v občini. Potrjujemo odloke, ki so bili že sprejeti. To po mojem ni samoupravljanje. Med tem pa v delovnih organizacijah vsaj delno lahko vplivamo na odločitve.«

Torej samoupravljanje ni povsod enako razvilo. Na vasi je lahko celo Potemkinova vas, kot pravite. Kakšen samopravni profil imamo v naši delovni organizaciji?

»Delavski svet Invest servisa ima 15 članov. Sestajamo se približno enkrat mesečno, po potrebi večkrat. Mandat traja dve leti. Predsednik sem že dve

Janez CerK, vodja poštne oddelka v PPC, na levi, v razgovoru z našim novinarjem

mandatni dobi. Lahko rečem, da ima naše samoupravljanje nekaj pozitivnih značilnosti, ki v kali preprečujejo nastanek birokratizma. Predvsem so vsi sestanki vnaprej pripravljeni. Na temelju informativnega gradiva pridejo člani z oblikovanimi mnenji in predlogi. Zato trajajo sestanki manj kot dve uri. Začnemo ob 13.30 in končamo ponavadi ob 15. uri. Osnova za takšno delo pa je seveda temeljita informativnost delavcev. Ne bi ponavljal že znanih dejstev, ki smo jih že večkrat omenjali tudi v glasilu Iskra. Smo organizacija z urejenim informiranjem med delavci Invest servisa in redno seznanjamo tudi sodelavce drugih enot Iskre z našim delom.«

Tudi samopravno delo mora temeljiti na vzajemnem delu in upoštevanju mnenj posameznika, a s spoštovanjem sprejetih sklepov večine. Kako so v Invest servisu urejena ta medsebojna razmerja?

»Prav tako. Tako kot pri sindikatu. Znotraj usklajujemo stališča in sproti definiramo sklepe. Zato kasneje ni kritičnih problemov. Tako se 15 glav težko zmoti, ena pa zlahka, četudi še tako moli ven iz poprečja.«

Če sodim po nekaterih kritičnih zapisih v časopisju, je na splošno samoupravljanje zašlo v krizo. Ni otipljivih uspehov. Kaj menite o tem?

»V Jugoslaviji bi bilo precej slabše, če ne bi bilo samoupravljanja, da pa pričakovanih rezultatov ni, je več vzrokov.

Pri samoupravljanju smo ostali na pol poti. Nekatere strukture odločanja se še ne morejo sprijazniti s prenosom dela na samoupravljanje in celo stremijo k centralizaciji. V združenem delu bo v prihodnje potreben večji premik k strokovnosti članov. To je vizija samopravnega sistema. Priznam pa, da je samoupravljanje lahko za SOZD tudi cokla, ker člani posameznih TOZD ali celo delovnih organizacij ne vidijo interesov celotne skupnosti, marveč samo svoje. To so samopravni vrtičkarji z visokimi plotovi.«

Živite na deželi. Vdihavate boljši zrak, giblujete se med preprostimi ljudmi, ki ne poznajo izumetničenega govorjenja, temveč le žuljave roke, a ne vedo s samopravljanjem kaj početi.

»To so čisti kmetje. Teh pa je na vasi malo. Ni obdelovalne zemlje. Povečini so polkmetje in vrtičkarji, kot sem jaz. Podedoval sem več sto let staro zaščiteno hišo, ki je ne smemo prenoviti. Vzdrževanje takšne hiše pa je drago. Vse kar pride lam, zraste na vrtu. Če bi na Slovenskem še bolj razvili vrtičkarstvo, bi pridobili hrane skupaj s kmetijstvom dovolj za dva milijona prebivalcev. Obdelovanje vrta mi je v veliko veselje, a nisem samopravni vrtičkar.«

Rahlo se je zasmejal in zatrobil v poštni rog.

Marjan Kralj

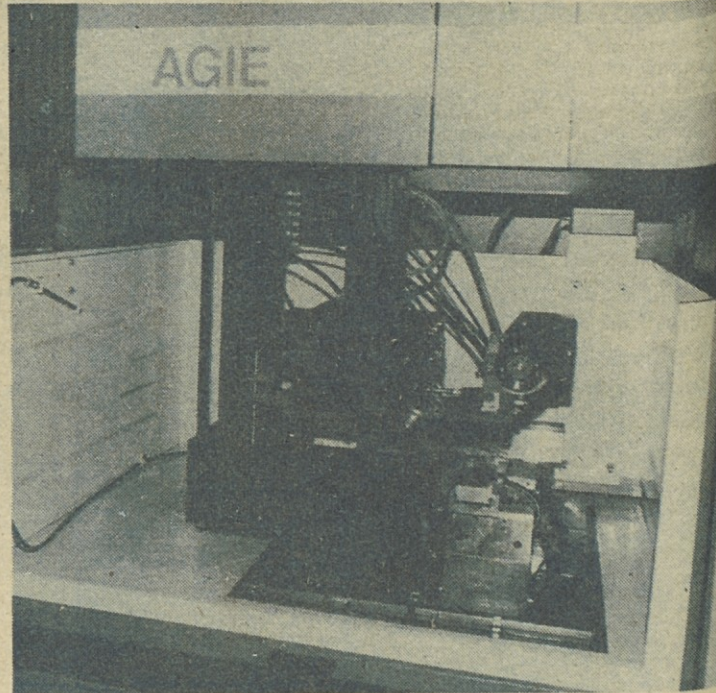
Z novimi stroji do zahtevnosti

Zaradi vse večje zahtevnosti orodij — posebej za industrijo električne in elektronske opreme se pojavlja tudi potreba po natančnejših strojih, ki zmorejo sami opraviti zapletene kombinacije delovnih operacij. To je seveda izvedljivo le s pomočjo vnaprej pripravljenih programov, ki krmilijo obdelovalne stroje. Na ta način dobimo veliko natančnejše izdelke, saj je t.i.m. človeški faktor zmanjšan na minimum. V podjetstvu pa pomenijo poseben doprinos in največjo spremembo tehnologije izdelave numerično krmiljeni stroji za erozijo in še posebej za žično erozijo.

Ko smo se v TOZD Orodja, delovne organizacije Avtomatika odločili za vpeljavo te vrste tehnologije, si z izkušnjami drugih nismo mogli pomagati, saj teh izkušenj v naši državi še ni bilo pa tudi drugod so bile informacije o različnih proizvajalcih zelo nasprotujoče. Tako, da je bilo na strokovnih službah breme odločitve o vrsti stroja in med več ponudniki smo se na osnovi dobljenih referenc odločili za švicarsko firmo AGIE in ICSEMI 80 kupili njen stroj tip AGIECUT DEM 250. In ni nam bilo žal. Izjemna kvaliteta stroja, ki v treh izmenah ni imel praktično nobenega popravila niti servisa, čeprav je bilo

do sedaj na njem opravljenih že 23.250 ur. Poleg velike natančnosti, ki jo zmore stroj pa je posebej zanimiva programska oprema, za katere izvajanje skrbi računalnik firme Hewlett Packard. S to opremo je mogoče programirati in izdelati kakršnokoli obliko, ki se jo da popisati z daljicami in krogi, poleg tega pa je možno izvesti tudi praktično vse nestandardne krivulje s pomočjo digitalizacije, saj poveza vo med digitaliziranimi točkami izvede računalnik sam. Tako se lahko razmeroma enostavno in zelo natančno razdelijo razne oblike krmilnih in podobnih krivulj ter elips, kar je predstavljalo pred tem velik problem.

S povečanjem proizvodnje so se začele kazati potrebe po še enem nekoliko večjem in bolj izpopolnjenem stroju za žično erozijo, saj obstoječi ni zmožel rezanja nagibov več kot 2° in vprogramiranja dveh kotov v dveh ravninah, kar je bilo potrebno delati posebej pri raznih orodjih za termoplast, duroplast in brizgani liv. Pa tudi sicer je postajal stroj ozko grlo kljub triizmenskemu delu 365 dni v letu. Kljub izjemno ugodnim rezultatom, ki smo jih imeli z AGIE pasmo menili, da je potrebno vzporedno z novim strojem za žično erozijo in zaradi predvidevanja o novih numerično krmiljenih strojih za druge vrste obdelav (rezkanje, potopna erozija, izdelava orodij, struženje, koordinantno brušenje...) najti ustrezen sistem programiranja, ki bi poenotil programsko opremo in s tem kompletno programsko mesto. Najustreznejšo kombinacijo smo našli pri AGIE, ki je ob najnovejši Hewlett Packardovi opremi ponujal tudi software za vse vrste obdelav, znan pod imenom AGIE-

AGIE 200 — eden izmed naj sodobnejših strojev za žično erozijo

SOFT s programskima paketoma LAMA in BOA. Njuna posebna prednost je v tem, da praktično vsako leto izidejo izpopolnjene verzije prejšnjih programskih paketov in, da so vse verzije med seboj kompatibilne. Ob ugotovljenih potrebah smo se torej odločili za nakup v septembru 1985 še enega stroja za žično erozijo in sicer AGIE 200 z nekaj večjim delovnim območjem (400 x 200 x 250) in zaprtim hladilnim sistemom, ki ima

poleg dobrih lastnosti starejšega stroja še veliko hitrejšo rezanje in sicer:

- dva režima izplakovanja (v kopeli, ali brez)
- konično rezanje do 30°
- izpopolnjen način krmiljenja in vodenja žice
- avtomatsko prilagajanje parametrov rezanja
- uporaba različnih žic (Fe, Me, Cobracut, Wolfram, itd.)
- možnost rezanja različnih materialov (jeklo, barvne kovine, karbidne trdine, grafit, itd.)
- avtomatično centriranje, pretikanje žice in menjanje programov, s čimer dosežemo delovanje stroja brez nadzora (nočno delo).

* Nekako ob istem času pa smo zaradi ozkega proizvodnega grla pri rezkanju krepili tudi numerično krmiljeni rezkalni stroj DECKEL FP 4 NC, katerega računalnik DIALOG 3, oz. njegova numerična enota je prilagojena tudi programiranju na programskem mestu za žično erozijo, kar močno olajša programiranje — posebej zelo zapletenih oblik z večkratnimi menjavami orodij, režimov dela in delovnih višin, ali celo simultanih sprememb geometrijskih parametrov — kar seveda omogoča veliko zmogljivejši računalnik in že omenjeni softverski paket LAMA. Povezava je omogočena z uporabo navadnega podatkovnega kabla.

Zelo dobri rezultati in izkušnje, dobljene z našimi novimi stroji nas spodbujajo, da gledamo naprej in naslednji korak bi verjetno moral biti začetek uvajanja CAD—CAM tehnologije — se pravi računal-

Numerično krmiljeni rezkalni stroj DECKEL FP 4 NC

niško podprtega konstruiranja orodij in tehnologije prirejene še novejšim tipom numerično krmiljenih strojev, ki že imajo določeno stopnjo robotizacije. Temu vzporedno pa se razvija tudi programska oprema, ki uporablja novejša računalniške jezike, vedno zmogljivejša računalniki in zelo izpopolnjene matematične modele. Tak primer je na zadnjem sejmu v Hannoveru promoviran AGIE-v softwarski paket z elementi CAD-CAM tehnologije imenovan MECANIC, ki omogoča tudi razne povratne informacije in tudi lažje ekonomsko vrednotenje učinkov dela in daje univerzalnost v iskanju tehnoloških in tehničnih rešitev, za kar mu posebej služi MECANIC-DATABANK.

Valentin Lampič
Jože Krušič

Udeleženci dneva kakovosti med posvetovanjem

Dan kakovosti v Avtomatiki

Področje za kakovost je v petek, 10. januarja v prostorih Iskrine poslovne stavbe organiziralo izredno zanimivo posvetovanje z delovnim naslovom dan kakovosti v Avtomatiki, ki so se ga udeležili odgovorni delavci za omenjeno področje iz temeljnih organizacij, vodstva delovne organizacije in predstavniki SOZD Iskra.

Po uvodnem pozdravu vodje področja, Marjana Brajdih, je o pomenu kakovosti v Avtomatiki, ki jo uvrščamo med najmočnejše proizvodne delovne organizacije v Iskri, spregovoril v. d. glavnega direktorja, Rudi Pirc. Ob tej priložnosti je zaželel tudi dobrodošlico dr. Hansu Jahnu, direktorju kvalitete za vertikalno energetiko in avtomatika pri svetovno znani firmi Siemens, ki se je ljubeznivo odzval povabilu ter uspešno delo vsem prisotnim.

Prvi del uradnega dela programa je zajemal poročilo, ki ga je pripravil in podal Marjan Brajdih in sicer o stanju zagotavljanja kakovosti v Avtomatiki. Iz njegovega referata povzemamo nekaj zanimivih misli:

»Zagotavljanje kakovosti je določeno z aktivnostmi in funkcijami, ki se nanašajo na doseganje kakovosti. Enostavna definicija vsebuje koncept, da se kakovost ugrajuje med celotnim procesom, od začetnega načrtovanja, prek naslednjih faz v proizvodnjo, kontrolo proizvodnje, opremo, do prispetja izdelkov na mesto prodaje. Običajno se kontrola kakovosti nanaša na preverjanje po končni operaciji in na ukrepanje na tej osnovi. Ukrepanje je največkrat potrebno v projektivi in v proizvodnji, kar je v takih primerih zelo drago.

Zagotavljanje kakovosti je osnovano na stališču, da je preventiva boljša kot zdravljenje, da je bolj ekonomično postaviti stvari na pravo mesto takoj na začetku. Zagotavljanje kakovosti predvide-

va popolno kontrolo kvalitete, od načrtovanja, prek proizvodnje, do prodaje in servisiranja.

Če želimo, da postane zagotavljanje kakovosti stalni sestavni del našega življenja, mora vodstvo jasno razviti in predstaviti politiko kakovosti, ki jo uresničuje vsak delavec v delovni organizaciji. Vsi skupaj smo odgovorni, da zagotovimo dobro kakovost. Uspeh pa, tako kot uspešno vodstvo, zahteva dobre in humane medsebojne odnose.

Razumeti moramo, da zagotavljanje kakovosti ne vodi k nekim propagandnim, ali protekcionističnim ukrepom. Razlog je v »ferborbi s konkurenčnimi firmami na odprtem svetovnem trgu, kjer so parametri uspešnosti začrtani zelo jasno. Samo na tak način bomo prisiljeni k nenehnemu razvoju in k stiku s svetovnim vrhom.

V delovni organizaciji Iskra Avtomatika temelji zagotavljanje kakovosti na načelih integralnega sistema. Razvijanje in dograjevanje omenjenega sistema poteka v smislu Celovitega zagotavljanja kakovosti (CWQC-Company Wide Quality Control). Hkrati skrbimo v DO za usklajevanje zahtev nekaterih drugih predpisov, atestov in standardov (VDE, UL, IS 9000, BS 5750, Z-299, MIL, GDLŽ,...).

Vendar pa že kratek pregled nad trenutnim stanjem v naših proizvodnih procesih kaže dokaj različno sliko, od dobro organizirane, že vtečenega sistema, do začetnih težav pri njegovem uvajanju.

In katera so tista osnovna stališča, ki bi morala predstavljati obvezno organizacijsko osnovo zagotavljanja kakovosti v Avtomatiki?

Avtomatika nastopa navzven z enotnim sistemom zagotavljanja kakovosti. Omenjeni sistem mora upoštevati veljavne standarde, zakonodajo in druge posebne zahteve (npr. kupčeve).

Vse ukrepe pri zagotavljanju kakovosti v posameznih delih proizvodnje izvajamo po enotnih osnovah in merilih. To velja neodvisno od izdelka. Šele v operativni kontroli, pri izvajanju konkretnih meritev prihaja do različnih pristopov.

V vseh organizacijskih enotah v Avtomatiki mora biti določena odgovornost za kakovost in mora biti mogoče izdelati popolno poročilo o zagotavljanju kakovosti.

Za usklajevanje in povezovanje služb zagotavljanja kakovosti, kakor tudi za povezovanje z drugimi delovnimi področji v Avtomatiki in za povezavo s tretjo osebo, mora biti postavljena taka shema odgovornosti, da bo omogočala učinkovito izvajanje naštetih določil in, da bo v skladu z našimi samoupravnimi akti.

V nadaljevanju so se prisotni seznanili tudi z modelom zagotavljanja kakovosti v Avtomatiki, ki so ga pripravili v področju.

Drugi del posvetovanja pa je zapolnilo izredno zanimivo izvajanje dr. Jahna, ki ga je podal v dveh okvirnih temah: Odgovornost

Dr. Hans John

za kvaliteto (organizacija službe, sistem zagotavljanja kakovosti, izobraževanje vodilnih delavcev) in Stroški slabe kakovosti (poročanje, nekatere uspešne rešitve). Že 35 let dela v firmi, kjer je opravljal različne naloge, tako v razvoju, trženju kot vodilni delavec tovarne, do direktorja kvalitete, so mu dala bogate izkušnje, ki jih je znal nevsiljivo vtakati v strokovne izsledke Siemensovih strokovnjakov za zagotavljanje kakovosti... Tako so za primer zanimivi rezultati analize vzrokov za napake: cca 80% napak se pojavi že v razvoju in projektivi, cca 18% napak pa v proizvodnji in dobavi. Ali drugi primer: napake se zgodijo tudi na poti, pri prenosu izdelka iz razvoja v proizvodnjo. Stroški slabe kakovosti se tako dražijo glede na čas, kdaj so jih odkrili itd.

V zaključnem delu posvetovanja so prisotni postavili dr. Jahnu precej vprašanj, ki so se v glavnem nanašala na praktično reševanje določenih problemov, vezanih na zagotavljanje kakovosti, ki se pojavljajo tako v Siemensu, kot pri nas, v Iskri.

Š. D.

ŽTP Zagreb in Avtomatika podpisali sporazum o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju

Tik pred iztekom leta, točneje v četrtek, 26. decembra je bil v prostorih SOUR ŽTP Zagreb podpisan sporazum o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju med omenjeno železniško transportno organizacijo, ki nastopa kot uporabnik in delovno organizacijo ISKRA-AVTOMATIKA kot proizvajalko opreme za železniško omrežje.

Sporazum je s strani hrvaških predstavnikov podpisal predsednik poslovnega odbora ŽTP, Ivan Novačić, s strani Avtomatike pa v. d. glavnega direktorja, Rudi Pirc. Slavnostna podpisa so se s strani ŽTP Zagreb udeležili še Šime Svetina, Ivo Kalinić, Živko Kavšek in Vlado Rožman, s strani Avtomatike pa Drago Podlogar, Ivo Dremelj, Josko Jambrec in Branko Kolenc.

Tako je že dolgoletno sodelovanje med obema partnerjema, ki je temeljilo na medsebojnem zaupanju in kvalitetnem izvrševanju prevzetih obveznosti, dobilo prav v prvem letu novega srednjeročnega obdobja s sporazumom osnove, v okviru katerih bo delovna organizacija Avtomatika:

- zagotavljala avtomatizacijo železniškega prometa s teleanformacijskim sistemom vodenja prometa
- razvijanje, projektiranje, dobavo, vgrajevanje, servisiranje in vzdrževanje signalno-varnostnih in telekomunikacijskih naprav
- renoviranje in nadgradnjo obstoječih signalno-varnostnih in telekomunikacijskih naprav
- zagotovitev rezervnih delov
- zamenjavo uvoženih naprav, komponent in delov z domačimi
- zagotovitev sredstev za razvoj in proizvodnjo
- šolanje delavcev itd.

Glede na potrebe ŽTP Zagreb in

Iskrino ponudbo na drugi strani, bodo nato na osnovi omenjenega sporazuma sklepali letne pogodbe, oz. pogodbe za prevzem posameznih del.

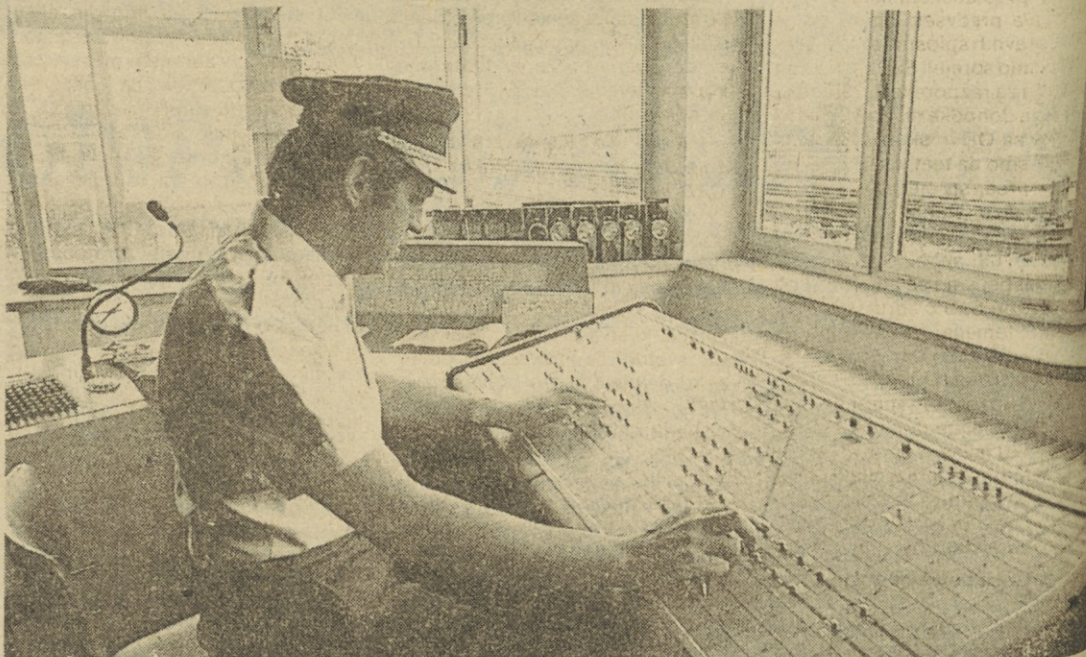
Sporazum o dolgoročnem poslovno-tehničnem sodelovanju je za Avtomatiko, oz. programsko vertikalno integralnega transporta

izrednega pomena, saj omogoča pravočasno in cenejše planiranje proizvodnje in drugih potrebnih komponent ter izpolnjevanje pogodbenih rokov, kar je bilo v času dosedanjega sodelovanja večkrat neizvedljivo. Da takšen način sodelovanja omogoča racionalnejši, hitrejši in s tem cenejši način dela,

so pokazale izkušnje, ki jih imamo v Avtomatiki z ŽG Ljubljana, s katerim na tem načelu izredno dobro sodelujemo že cca 10 let.

Zato je tudi želja, da bi se v tej obliki povezali tudi z drugimi železniškimi gospodarstvi v Jugoslaviji, oz. v drugih republikah razumljiva. Se toliko bolj, ker se dobro zavedamo, da je naša prisotnost na jugoslovanskem trgu najvažnejši element naše poslovne strategije, ki omogoča referenco na zahtevnih tujih tržiščih.

S. D.

Avtomatika je tako na domačem trgu, kot izven naših meja poznana kot proizvajalka modernih sistemov za avtomatizacijo železniškega prometa

Otvoritev TB Brčko in uspel seminar »Iskra za energetiko«

Kot kratek svetel trenutek izzveni povabilo iz elektro Brčkega: Pridite na svečano otvoritev naše TP 35/10 kv BRČKO 3, ki bo 22. 11. 1985.

Bili smo prijetno presenečeni s prirčnim sprejemom v elektrodistribuciji Brčko. Otvoritev nove TP je bila združena s 40-letnico ustanovitve OF BIH (25. 11. 85) in dnevom republike, katere smo se udeležili s strani Iskre AVTOMATIKE Boštjan Škorjak, direktor prodajnega področja energetike, Janez Simenc, vodja aplikativnega razvoja in poleg mene še organizator iz filiale Tuzla, direktor Branko Tomić in Tomislav Bosančić.

Sama transformatorska postaja je sprojektirana in izdelana po najsodobnejši tehnologiji. Upoštevané so najnovejše energetske rešitve. Podpredsednik izvršnega odbora skupščine Brčko, ki je

spustil postajo v pogon je med drugim poudaril pravilnost združevanja sredstev iz razširjene reprodukcije za izgradnjo primarnih distribucijskih zmogljivosti. Objekt je eden izmed številnih daril družbi, ki so predani našim ljudem za

vsakdanjo uporabo. Z njim je distributivna mreža občutno povečala skupno propustno moč ter s tem znatno omejila redukcije in hkrati občutno izboljšala kakovost dobave električne energije.

Ob tej priložnosti je prodajno

področje za energetiko organiziralo tudi kratek seminar »ISKRA ZA ENERGETIKO«, s poudarkom na zaščiti. Le-tega se je udeležilo okoli 50 strokovnjakov iz distributivnih podjetij, aplikativci iz velikih industrijskih programov ter vidni strokovnjaki z univerze.

Poudariti moramo, da ta seminar ni bil edini te vrste izven tovarne v letu 1985, temveč je logično nadaljevanje predstavitev, Iskre po naših filialah (Skopje, Priština, Titograd, Koprivnica). Ob vseh doslej izvedenih seminarjih se je razvila najbolj živahna razprava, ki smo jo morali žal zaradi stiske s časom skrajšati.

Iskra je lahko ponosna na svoj dosežek, ker smo dosegli časovni uspeh — vso elektronsko opremo smo dobavili v sorazmerno kratkem času 6 mesecev, kljub preloženim zahtevnim tehnologijam.

VOJKO MLINAR

Direktor TOZD Elektroindustrije Brčko tov. Ristić

Celovito in pravočasno informiranje

O vlogi in pomenu sindikata v delovni organizaciji Elementi smo se pogovarjali z Bredo Kurentovo, predsednico Konference OOZS. Kot pravnica je precej sodelovala tudi pri pripravi samoupravnih aktov v DO.

— **Za začetek nekaj misli o bistvu dela Konference v preteklem letu?**

»Konferenca sindikata je v lanskem in predlanskem letu budno spremljala predvsem sprejemanje samoupravnih splošnih aktov. V letu 1985 smo sprejeli SaS o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka ter SaS o delitvi sredstev za OD in skupno porabo. Vztrajali smo na tem, da so bile delavcem pred sprejetjem SaS na voljo analize stanja in povzetki bistvenih značilnosti opredelitev v samoupravnih aktih.

Se posebej smo se angažirali pri sprejemanju SaS o združitvi v DO, saj je to temeljni in najvišji akt v naši DO. V zadnjem času spremljamo aktivnosti pri sprejemanju statuta delovne organizacije, kot drugega temeljnega akta. Trenutno je v teku javna razprava. Po naših temeljnih organizacijah pa se pripravljajo gradiva za sporazum o združitvi dela delavcev v TOZD in usklajevanje statutom.

— **Kako pa potekajo priprave na volitve?**

»Skupaj s strokovnimi službami po TOZD in DSSS smo vodili postopke za pripravo volitev in evidentirali kandidate v samoupravne organe in DPO na ravni DO in SOZD, prav tako za DPS. Trudili smo se, da smo predlagali najboljše ljudi, tiste ki uživajo največ spoštovanja in zaupanja pri sodelavcih in za katere predvidevamo, da so se pripravili tvorno vključevati v proces samoupravnega odločanja in, ki bodo vzpostavili

trdno vez z delegatsko bazo. Pri tem smo seveda pazili na pravilno zastopanost vseh struktur, tako po spolu, starosti in izobrazbi.

Dne 13. marca bodo volitve in do takrat nas čaka še kar precej dela. Na stegenskem kompleksu se pravkar dogovarjamo za evidentiranje skupnih delegacij za SIS družbenih dejavnosti.

— **Kako pa ocenjujete dosežanje delo delegacij na ravni DO, SOZD in DPS?**

V konferenci sindikata se trudimo, da delegati prejmejo gradiva pravočasno tako, da imajo že oblikovano mnenje, ko pridejo na sejo. Na konferenci izoblikujemo stališče, ki se posreduje delavskemu svetu. Te povezave dokaj dobro delujejo tudi v posameznih TOZD. Nimamo pa popolnega pregleda nad delovanjem delegacij v DPS, saj so naše temeljne organizacije razdrobljene v šestih občinah. Mislim, da bi morali še bolj okrepiti povezavo s strokovnimi službami, ker se nam dogaja, da delegati na sejah zbora združene dela niso dovolj pripravljeni, oz. nimajo zadostnega vpogleda v problematiko. Primeri se tudi, da je včasih premalo časa med sejo izvršilnega organa DS in samim delavskim svetom, zato občasno nastajajo težave pri usklajevanju stališč. Ob tem ugotavljamo, da še nismo dovolj storili na področju informacijskega sistema in družbenopolitičnega usposabljanja in izobraževanja delegatov.

— **Kakšno pa je sodelovanje s poslovnimi strukturami, oz. ka-**

ko se sindikat vključuje v obravnavo aktualnih problemov gospodarjenja po TOZD in v DO?

»Vsak mesec se predstavniki DPO, samoupravnih organov in KPO srečujemo na koordinaciji, kjer je podano kompletno poročilo o poslovanju v zadnjem mesecu, s posebnim podarkom na poslovanju tistih temeljnih organizacij, kjer se pojavljajo motnje. Gradiva, ki jih pripravijo strokovne službe so zelo obširna in kompleksna, zato poročevalci na sami seji še dodatno v strnjeni in razumljivi obliki seznanijo delegate z najpomembnejšimi vidiki gospodarjenja. Redno so na dnevnem redu poročila s področja tekočega poslovanja, kakovosti, planiranja in novosti v zakonodaji. Zadnja koordinacija je bila v celoti posvečena kadrovskemu vprašanju v DO. Sindikat se zavzema za celovito in pravočasno seznanjanje z vsemi vprašanji tudi na področju uredniševanja kadrovske politike. Dogovorimo se tudi o načinih in nosilcih razreševanja aktualnih problemov, ki nastopajo tako v posamezni temeljni organizaciji, ali med njimi. V teh primerih sindikat aktivno spremlja uresničevanje zastavljenih nalog in sklepov. Zato bi lahko trdila, da je sodelovanje v Elementih med poslovnimi strukturami, samoupravnimi organi in družbenopolitičnimi organizacijami dokaj dobro organizirano in tako tudi poteka.

— **Kako pa teče usklajevanje med Konferenco OOZS DO in KOS SOZD?**

Redno se udeležujemo sej na ravni SOZD, ki so zelo kvalitetno pripravljene, na njih prav tako obravnavajo celovito problematiko poslovanja in programske usmeritve posameznih DO. Čutiti je izredno povezavo med vodstvom SOZD in KOS.

— **Ena izmed nalog sindikata v DO je prav gotovo prizadevanje za enakopravne odnose pri pridobivanju in delitvi dohodka in določanju skupnih meril za delitev po rezultatih dela. Kako uresničujemo te naloge v naši DO?**

Že lani smo na ravni DO sprejeli SaS o delitvi dohodka in OD, vendar po posameznih TOZD še niso

Breda Kurent

uskladili pravilnikov. To dejavnost bo treba še pospešiti, predvsem pa bo treba pripraviti za vsa podobna dela v DO enak razvid in enako vrednotenje, s tem, da naj bi bilo nagrajevanje odvisno od učinkov in rezultatov dela, manj pa od izjemnih okoliščin.

— **Kako pa je s skrbjo sindikata za osebni in družbeni standard delavcev?**

Konferenca sindikata redno spremlja socialno varnost naših delavcev. Vsak mesec primerjamo gibanje osebnih dohodkov v naši DO z gibanji v naši družbi. Mislim, da v tem trenutku noben delavec v polnem delovnem času ne zasluži manj kot 30.000 din, kar pomeni, da stanje še ni najslabše, je pa daleč od tega da bi bilo dobro, saj imamo veliko število nekvalificiranih delavcev, ki so že na robu socialne varnosti.

Vprašanja družbenega standarda rešujejo v vsaki temeljni organizaciji, pač glede na možnosti. Več poudarka bi morali dajati predvsem usklajevanju počitniške dejavnosti, saj nimamo popolnega pregleda nad počitniškimi zmogljivostmi, ki bi jih ob boljši organizaciji lahko smotrneje izkoriščali.

— **Vaš mandat predsednice Konference se letos izteka. S kakšnimi vtisi odhajate s te funkcije?**

Delovanje v sindikatu zahteva od sindikalnega delavca veliko merjo pripravljenosti in dodatnega angažiranja, poleg rednih delovnih obveznosti. Moram reči, da bi jih težko zmogla brez strokovne pomoči tajnika DPO in ostalih, ki si v naši DO prizadevajo za uresničevanje samoupravljanja.

I. S.

Drugi o nas

● Večina slovenskih časopisov pa tudi nekaj iz drugih republik, je objavila informacijo o sodelovanju Iskre z jugoslovanskimi trgovskimi organizacijami. Gre za podpis samoupravnega sporazuma o trajnem poslovnem sodelovanju Iskrinih proizvodnih delovnih organizacij in s predstavniki več kot 100 trgovskih organizacij iz vse Jugoslavije. Ljubljanski Dnevnik v zvezi s tem poudarja, da je Iskra od leta 1977 do danes prodala za 99 milijard dinarjev svojih izdelkov, ali 52% celotnega blagovnega prihodka. Ta promet naj bi leta 1990 predvidoma znašal več kot 500 milijard dinarjev.

● Delavska enotnost je objavila prispevek z naslovom Poliranje Iskre za visoki sijaj. Gre za reorganizacijo sistema Iskre, ali, kot piše list, prestrukturiranje sil. V Iskri so ugotovili, da Iskra takšna, kakršna je zdaj, v bodoče ne bo mogla konkurirati na svetovnem trgu, niti se močneje vključevati v mednarodno delitev dela. Zato so sklenili tehnološko in organizacijsko organizacijo. Po besedah Iva Baniča je v prvi fazi reorganizacije predvideno najprej preoblikovanje vodenja sistema Iskre, potem sanacija tistih delovnih organizacij, ki so zdaj gospodarsko manj uspešne, ali v izgubi in oblikovanje večjih poslovnih enot, ki bodo uspešne v bitki na svetovnem trgu. Na novo reorganizirana Iskra bi bila sposobna povečati izvoz vsaj za dve tretjini.

● Udeležba Jugoslavije pa tudi Iskre, v evropskem tehnološkem projektu EUREKA, je še vedno zelo aktualna tema. Tako Delavska enotnost piše, da je vključevanje v mednarodno delitev dela, odvisno tudi od tega, kako se bo Jugoslavija priključila evropskemu projektu razvoja modernih tehnologij. Iskra bi se lahko povsem enakovredno vključila vsaj v dva od petih (širših) programov EUREKE. Zelo pomembno pa bi bilo vključevanje v ta projekt tudi zato, ker bi jugoslovanski proizvajalci (ne le Iskra) bili tako vključeni v pretok znanja in izmenjavo informacij o novih tehnologijah prav na področjih, ki so za naše proizvajalce najbolj pomembna.

● Gospodarski vestnik v zvezi s tem poudarja, da je Iskra življenjsko zainteresirana za vključitev v projekt Eureka, ker menijo, da je to neke vrste zadnji vlak za vključitev v tehnološko bitko Evrope za večjo enakopravnost v primerjavi z Japonci in

ZDA. V Iskri iz razpoložljivih podatkov sklepajo, da v Jugoslaviji ni veliko takih delovnih organizacij, ki bi lahko v tem projektu sodelovale. Zato bi morala Iskra svojo vlogo, aktivnost in odzivnost v ožji in širši domovini okrepiti, morala bi biti bolj prisotna v vseh razvojnih opredelitvah, predvsem pa pri konkretnih akcijah. Morala bi se tudi kvalitetneje povezati z vsem podobno usmerjenimi sistemi v Sloveniji in Jugoslaviji, prav tako pa tudi z uporabniki novih tehnologij, ki jih Iskra osvaja in ponuja. Tu dileme ne bi smelo biti. Iskra mora vztrajati v povezavi s svetom in pri tem prevzeti vlogo ključnega kanala za povezavo s tokovno sodobne tehnološke informacijske revolucije v svetu.

● Tradicionalna letošnja tiskovna konferenca SOZD Iskra, ki so se je udeležili predstavniki malone vseh novinarskih hiš, je ugodno odmevala v slovenski in jugoslovanski javnosti. Beograjska Politika je med drugim zapisala, da je Iskrin izvoz v letu 1985 sicer za 15,4 odstotkov večji kot leto prej, vendar pa je načrtovanih 90 odstotno. Proizvodnja pa se je povečala za 4—5 odstotkov, kar je priličen uspeh v primerjavi s povprečno rastjo industrijske proizvodnje v SR Sloveniji, ki je v letu 1985 znašala okoli 1,5 odstotka. Splošni padec potrošnje je vplival tudi na povečanje zalog, zato pa so narasli tudi stroški poslovanja. Izgube bodo v Iskri do konca leta znašale okoli milijardo dinarjev, kar pa je polovico manj kot leto poprej.

● Privredni pregled piše, da je Iskra kljub nekaterim relativno ugodnim kazalcem poslovanja v letu 1985 na meji uspešnega poslovanja. To bo na pragu novega srednjeročnega obdobja zahtevalo od kolektiva niz dodatnih naporov, da bi zaustavili negativne trende.

● Gorenjski Glas izpostavlja ugotovitev predstavnikov Iskre, da kolektiv začenja novo petletno obdobje v nezavidljivem položaju investicijsko »podhranjen« in pogosto nespodbujen z ukrepi tekoče gospodarske politike. Odločajo se za integrirano vodenje firme, za večje sodelovanje vodstva SOZD z vodstvi večjih delovnih organizacij, kar bo povečalo poslovno sposobnost Iskre kot sistema in njegovih posameznih delov. Tudi v prihodnje bo Iskra tesno sodelovala s sorodnimi velikimi sistemi in znanstvenoraziskovalnimi ustanovami v državi.

Iz tujega strokovnega tiska

Ročni šivalni stroj

Domiselni tehniki so izdelali ročni šivalni stroj Easy Emy, ki ima obliko spenjalnika za papir. Z njim lahko šivajo, ali obrobijo vse vrste tkanin iz naravnih, ali umetnih vlaken, plastične in papirnate vreče in podobno. Naprava avtomatično in enakomerno premika blago. Pogon dobiva iz omrežja, ali pa jo poganjajo baterije. Stroj so predstavili na mednarodni razstavi iznajdb in novosti LENA '85 v Nürnbergu.

Letalci živijo nevarno

Letalski promet se je zaradi varčevanja z gorivom in poletov na večjih višinah spremenil. Pri letu do 12 tisoč metrov, ki je nekako največja višina za mnoga starejša letala, je sevanje v primerjavi s površino zemlje komaj omembe vredno. Toda že na višini 14 tisoč metrov, ki jo uporabljajo reaktivna letala, je intenziteta sevanja pod-

vojena. V višini, ki jo uporablja angleško-francosko reaktivno letalo Concorde, to je 18 tisoč metrov, je kozmično sevanje že takšno, da dosega največjo obremenitev 500 miliremov na leto že po 50 ur letenja, to je približno 20 preletov Atlantika. Nevarnost je največja predvsem za noseče stewardese. Zdravniki medicine dela zahtevajo zaščito proti sevanju za posadko, podobno kot je že vpeljana pri zaposlenih v atomarni industriji. V nevarnosti so tudi potniki, če se pogostokrat poslužujejo preletov v takšnih višinah.

Mleko po starem

Dobre stare steklenice za mleko, ki so bile v Evropi v prometu v 60. letih, je izrinila plastična in podobna embalaža. Po nekaj letih pa so porabniki ugotovili, da je bilo mleko mnogo okusnejše v starih steklenicah, kar velja posebno pri kakovostnejših vrstah mleka. Zanimivo je, da bodo največje mlekarnice v Zahodni Nemčiji z januarjem letošnjega leta spet začele polniti mleko v steklenice in jih prodajati po sistemu »polno za prazno«, kar pomeni vnovično rojstvo steklenic.

Avtomobili za otroke

Avtomobilska evforija je zajela tudi ameriške otroke. Posebno v Kaliforniji so napredaj miniaturni avtomobili, ki imajo motorje kosilnic za travo. Dajejo približno 3 konjske sile s pospeški do 35 milj na uro, kar ustreza našim 56 km na uro. Novodobna zabava stane starše pri najcenejši izvedbi za miniaturni Chevrolet 900 dolarjev in najdražji Lamborghini 12.500 dolarjev. To pa je že cena pravega avtomobila srednjega razreda. Neki proizvajalec v Arizoni se nada, da bo samo letos prodal 11.000 teh miniaturnih avtomobilov.

Wankel motor

Tisti, ki se zanimajo za avtomobilsko tehniko, se bodo verjetno razveselili dejstva, da je toliko opevana iznajdba Wankel motorja spet predmet velikih razvojnih raziskav. Ameriška družba John Deere je pridobila vse patente in licence za razvojna dela in proizvodnjo Wankel motorjev, ki so prvič zagledali luč sveta v Zahodni Nemčiji. Wanklovi motorji niso prodrli na avtomobilsko tržišče predvsem

zaradi prevelike porabe goriva, kljub izredno visokim izkoristkom. Tudi japonski proizvajalci, ki so Wanklove motorje že vdelovali v športna vozila, niso kaj prida na porabo postopno zmanjševali.

Družba Deere bo skupaj z NASA poskusila uporabiti keramične delce. Z boljšim tesnenjem posameznih komor predvidevajo, da bodo porabo goriva zmanjšali. NASA bo pri tem izkoristila svoje bogate izkušnje, ki jih je pridobila pri proizvodnji tehničnih keramičnih delov za vesoljske polete.

Loto je zdravilo

Zahodnonemški psihologi so vzeli na muho igre na srečo, kot so loto, tombola in razne stave ter ugotovili presenetljiva dejstva.

Brez iger na srečo bi mnogi ljudje, ne glede na izobrazbo, poklic in celo narodnost, izgubili iluzije in zapadli v depresijo. Igre na srečo pa ustvarjajo sicer negotovo upanje, vendar stalno negotovost, zato veljajo kot nekakšno duševno zdravilo.

Zbral, prevedel in priredil
Marjan Krašič

Iskra Commerce

Razpisujemo odprto prvenstvo v veleslalomu in smučarskih tekih

Komisija za šport in rekreacijo v Iskri Commerce razpisuje odprto zimsko prvenstvo v smučarskih tekih in veleslalomu. Prvenstva se lahko udeležijo vsi delavci IC, ISE, ZORIN, komercialnih področij Iskrinih DO, ki imajo sedež v poslovni stavbi, DSSS SOZD Iskra ter Iskre banke.

Tekmovanje v smučarskih tekih bo v četrtek, 6. februarja 1986 ob 15. uri v okolici Ljubljane.

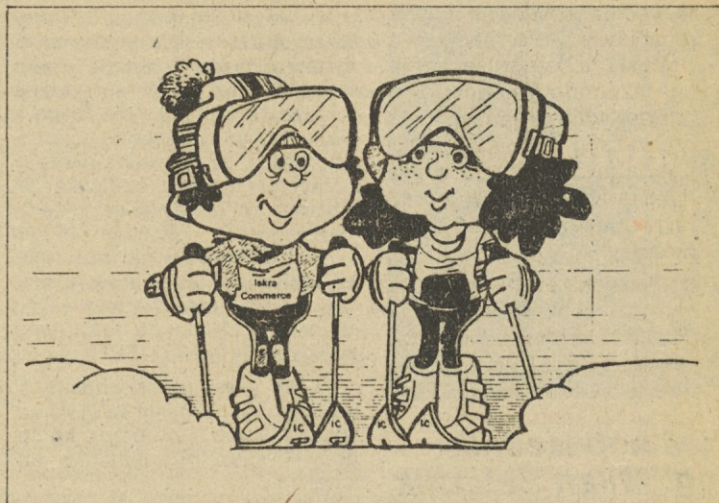
Tekmovanje v veleslalomu bo v soboto 8. februarja ob 10. uri na smučišču v smučarskem centru ROG — Dolenjske Toplice.

Pet najbolje uvrščenih tekmovalcev v tekih in veleslalomu se bo uvrstilo na Zimske športne igre SOZD Iskra. Trije najbolje uvrščeni tekmovalci posameznih razredov bodo prejeli medalje, četrti in peti pa diplome.

Na smučišče v smučarskem centru ROG se bomo odpeljali z avtobusi. Odhod bo ob 7. uri s Trga osvoboditve.

Za obe tekmovalni prijavite pri svojih športnih referentih najpozneje do 3. februarja. Startnina za veleslalom je 900 din, doplačilo za avtobus je 400 din, navijači pa bodo morali plačati s prevozom 900 din. Startnina za teke je 200 din. Poznejših prijav za veleslalom organizator ne bo upošteval.

Slavnostna razglasitev rezultatov, podelitev medalj in diplom bo v zdraviliški restavraciji v Dolenjskih Toplicah ob 15. uri.

Veleslalom:

Tekma bo na smučišču v smučarskem centru ROG v soboto, 8. februarja 1986 ob 10. uri.

Tekmovalni razredi:

Moški:

- A (tekmovalci do 24. leta)
- B (tekmovalci od 25 — 29 let)
- C (tekmovalci od 30 — 34 let)
- D (tekmovalci od 35 — 39 let)
- E (tekmovalci od 40 — 44 let)
- F (tekmovalci od 45 — 49 let)
- G (tekmovalci, ki so do 1. 1. 1986 dopolnili 50 let)

Ženske:

- A (tekmovalke do 30 let)
- B (tekmovalke nad 30 let)
- C (tekmovalke nad 40 let)

Smučarski teki:

Tekma bo v četrtek 6. februarja 1986 ob 15. uri.

Tekmovalni razredi:

Moški:

- A (tekmovalci do 30. leta starosti)
- B (tekmovalci od 30. — 40. leta starosti)
- C (tekmovalci nad 40 let)

Ženske:

- A (tekmovalke do 30. leta starosti)
- B (tekmovalke nad 30 let)
- C (tekmovalke nad 40 let)

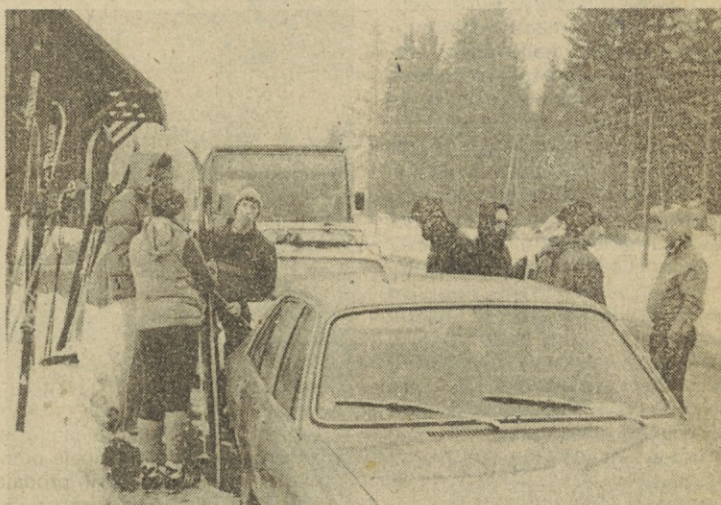
Dolžina proge je 3 km za vse razrede.

Tekmovalna pravila

1. Vsak tekmovalec mora tekmovali v svojem startnem razredu, sicer bo diskvalificiran.
2. Pritožbe bo reševala 3-članska komisija, ki jo bo imenovala komisija za šport in rekreacijo.
3. Tekmovalke in tekmovalci bodo tekmovali na lastno odgovornost. Prireditelj ne prevzema nobene odgovornosti za morebitne poškodbe s trajnejšimi posledicami.
4. Organizator si pridružuje pravico, da spremeni kraj in čas tekmovanja, če bodo to zahtevale okoliščine. O tem bo pravočasno obvestil vse prijavljene.

Zaradi izredno neugodnega vremena so imeli organizatorji lanskih zimskih športnih iger IC veliko dela s pripravo tekmovališča (foto: LD)

Tekmovalna trema pred nastopom na lanskim športnih igrah IC (foto: LD)

Naših štirideset let

Piše:
Dušan Željeznov

**Naš sobesednik
ing. Milan Železnik**

Sporazum o kakovosti — obdobje 1972

Po tišini v aktivnosti za kakovost na ravni ZP po letu 1965 je bil toliko očitnejši pojav nove ideje integriranega zagotavljanja kakovosti. Ta po vsebini ni več tako nova, nova je le sistematika uveljavljanja postopka, ki se je izkazal v praksi zadnjih desetletij za najuspešnejša. Namreč, izdelek mora budno spremljati oko kontrolorja ves čas njegovega nastajanja do izdelave, da ne bi prišlo v tem procesu do kakršnih koli odstopov, ki bi preprečili na začetku postavljene lastnosti izdelka. Sistematika te nove ideje pa zahteva, da vnaprej predvidiš potek izdelka, določiš njegove kontrolne točke in način ugotavljanja, kako v posameznih fazah poteka uresničevanje zahtevanega rezultata. Pri večjih kompleksih je to kar mrežni plan vseh dejavnosti na izdelku, z opisom in razporedom.

Leta 1972 je bil na ravni ZP znova ustanovljen sektor za kakovost, morda celo zato, ker je bilo že očitno, da je po tolikem času tišine in pri znova izstopajočih razlikah v kakovosti izdelkov v posameznih tovarnah treba spet zastaviti staro dejavnost. Na mesto vodje te službe sem bil imenovan jaz. Zavedajoč se, da je naloga v tovarnah uveljaviti novi sistem velika in težavna, posebno ker so ljudje navajeni starega načina dela, sem se lotil najprej ugotavljanja položaja. Treba je bilo ugotoviti, kaj naša organizacija že zmore, kakšne podatke z raznih trgov dobiva, kako je z analizami tržnih gibanj in v katerih primerih se je sistematika nove ideje že pojavila.

Rezultat je bil takle:

V marketingu obstaja oddelek za analizo trga, ki po naročilu iz tovarn analizira trg (določen trg) za plasman nekega izdelka.

V izvozni organizaciji IC obstajata službi — služba zbiranja in sistematičnega urejanja tržnih izvoznih rezultatov in služba analize reklamacij. Vse to pa s proizvodnjo ni kdovekak povezano, bodisi, da povezuje ni organizacijsko urejena, bodisi ker so tovarne za take pozive večkrat gluhe.

Testni preskusi na prototipih se redno izvajajo samo v primerih, ko to kupec zahteva (JLA, delno PTT) redko pa na zahtevo proizvodnje (delno IEZE).

Testni preskusi na izdelkih iz proizvodnje (občasni za JLA) se izvajajo samo v primerih, ko se pojavi velika problematika na izdelkih.

Sistematično pa nihče ne izvaja sistema integralnega zagotavljanja kakovosti, čeprav imamo v večini primerov vse pogoje za njegovo izvajanje.

Lotil sem se predpisa, ki bi v podrobnosti obdelal dolžnosti vseh dejavnikov v procesu, z vidika integriranega zagotavljanja kakovosti.

Tako je nastal Temeljni pravilnik o kakovosti in zanesljivosti, ki

ga je DS ZP Iskra potrdil na svoji seji dne 26. 4. 1973.

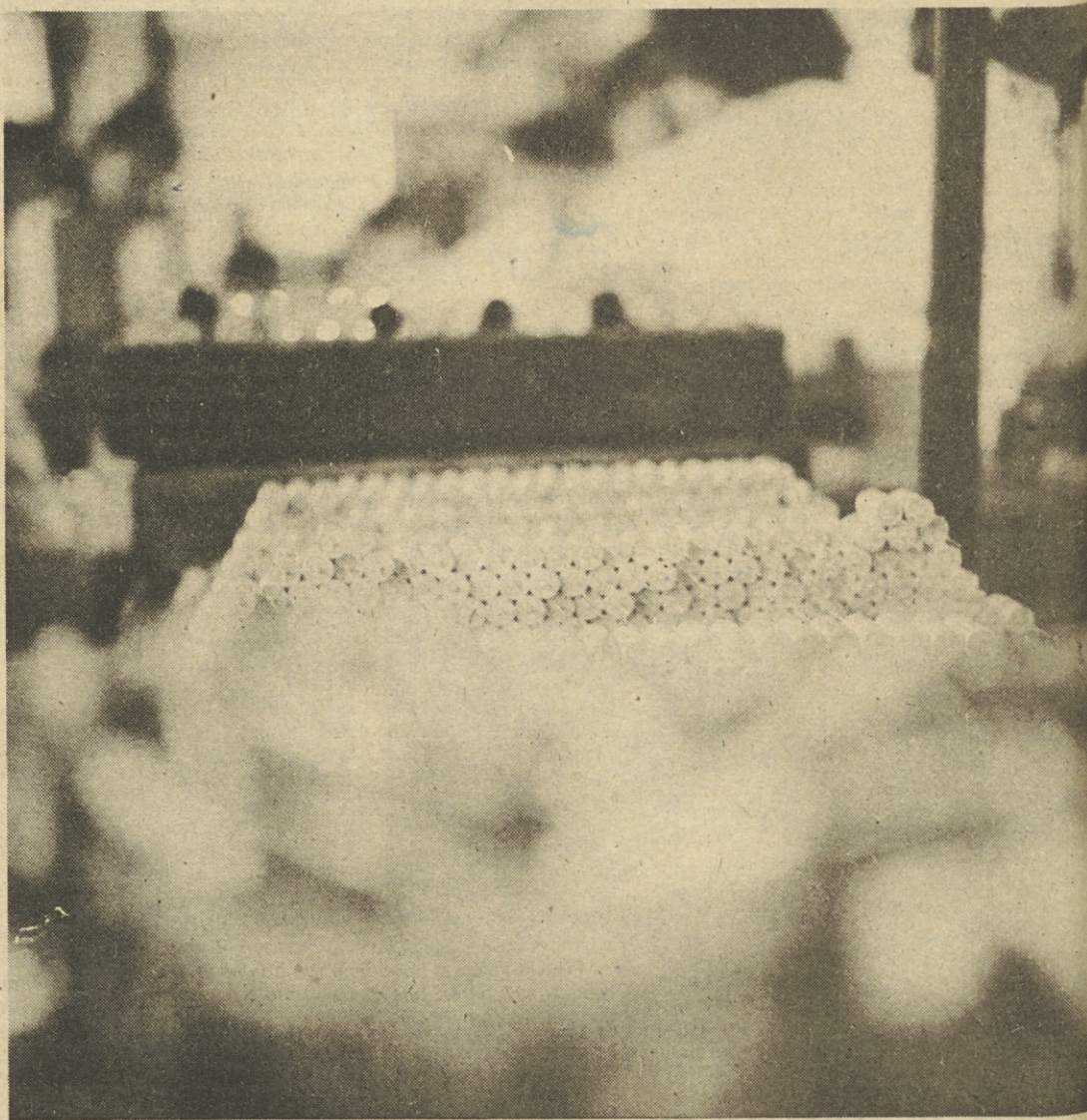
Pravilnik je vseboval poleg splošnih določb še naloge posameznih dejavnikov v procesu nastajanja industrijskega izdelka in njegove izdelave z vidika zagotavljanja kakovosti (naloge razvoja, tehnološke službe, proizvodnje, nabave, prodaje in službe kakovosti). Pravilnik je urejal kontrolne faze v procesu nastajanja industrijskega izdelka in njegove izdelke ter določilo glede kupljenega komplemnarnega materiala kooperacije, licence in pristopa novih organizacij v ZP. Določena je bila tudi okvirna vsebina poslovnika za kakovost, ki bi ga sprejemale posamezne DO. Uvajanje področja za kakovost v ZP in sprejemanje pravilnika pomeni začetek sistematičnega dela ZP na urejanju integriranega pristopa za zagotavljanje kakovosti v vseh DO.

Leta 1976 sem dobil pomočnika ing. Lotarja Kozino, ki je prevzel predvsem operativno delo s službami v tovarnah, sam pa sem se lotil priprave Samoupravnega

sporazuma o zagotavljanju kakovosti izdelkov in storitev Iskre.

Pri razpravah o vsebini samoupravnega sporazuma o združitvi v SOZD Iskra, ki je bil končno sprejet leta 1978 je namreč postalo jasno, da le-ta ne bo mogel vsebovati bolj podrobnih določil glede zagotavljanja kakovosti, temveč bo celoten sistem potrebno obdelati v posebnem sporazumu.

Ta samoupravni sporazum o kakovosti, ki sem ga končal 1978 in je bil končno sprejet 1980, vsebuje enotna načela za doseganje Iskrine kakovosti in postavlja — v skladu z našo organiziranostjo na TOZD, DO (branže) in SOZD organizacijo službe kakovosti na treh organizacijskih ravneh (TOZD, DO, SOZD) in vpeljuje kot obliko za koordinacijo področja kakovosti v DO in področja kakovosti SOZD. Vse proizvodne TOZD morajo obvezno imeti službo kakovosti, ki so neposredno podrejene direktorju TOZD. Za kakovost odgovarja direktor TOZD. Ta sporazum je v veljavi še danes in tvori okvir dela na zagotavljanju kakovosti proizvodov in storitev.

Peter Arthur:

Diplomat

Prevedel: Žiga Leskovšek

»Kandidat lahko vstopi!«

Jav se je vznemiril. Zdaj, ko je napočil čas, mu je bilo neugodno, saj je bilo o posebnih kvalifikacijskih svetih malo znanega. Uspešni diplomanti so morali priseči na molčečnost. Prav tako ni bilo izključeno, da je kak preiskovalec oddal poročilo o projektu. Javova vest pa kljub vsem mogočim načinom, da bi razumsko opravičil nastali položaj, ni bila čista.

Toda to ni bil trenutek, da bi razkrival svojo negotovost. Izpraševalci so čakali. Jav se je tolažil s tem, da mora biti svet seznanjen z njegovimi briljantnimi, čeprav nekoliko nerednimi študijskimi uspehi. Konec koncev so mu na osnovi preteklih dosežkov dali proste roke pri tako velikem projektu. Malokateremu študentu njegovih let so v raziskavo dodelili celo eksperimentalno enoto.

Jav je sprostil pot energiji, ki je s kratkimi sunki stekla v svojevrstno omrežje njegovega zamotanega, večdimenzionalnega telesa in se znašel v sprejemni dvorani.

Izpraševalci, ki so lebdeli v dvorani, so imeli svoje misli docela zastrte. Nekateri so bili skoraj povsem nevidni, drugi pa so se zadovoljili s tem, da jih je bilo mogoče zaznati v širokem spektru.

»Kandidat Jav, diplomant tretjega razreda,« je mlajši izpraševalec s kristalno jasnostjo proniciral miselni snop.

Oblikovala se je odločnejša misel.

»Kandidat naj poroča o svojem projektu!« Glavni izpraševalec je prevzel pobudo.

Jav je zvrnil energetske zavitke v informacijske vrtnice, ki so bili napolnjeni z njegovimi povzetki. Posebni grelci so neslišno sprostili določene valovne dolžine, ki so vsebovale milijone informativnih enot. Čeprav je to napravil strokovno, saj je strnil ogromno snovi pa ni bilo videti, da bi to na uradnike naredilo vtis.

»Ali so mi sovražni, ali pa jim nisem nič mar?« se je spraševal Jav. Nečista vest mu ni dala miru. Diplomante so pri poskusih zavezovali strogi zakoni. Če bi ga preveč ustrahovali in s tem zatrli njegovo pobudo, mu projekt ne bi zadovoljivo uspel. Jav pa je moral izpolniti tudi zelo natančne zahteve v okviru togih etičnih predpisov. Če mu bo to spodletelo, ne bo diplomiral. Sprijazniti se bo moral tudi s ponižanjem, da mu bodo dodelili novo, manj zahtevno nalogo. Morda bodo njegov projekt opustili, ali pa ga bo prevzel boljši študent.

Za trenutek je prekinil tok podpraznenega razmišljanja in preveril informacijske vrtnice. Delovali so brezhibni. Bežno je prisluhnil.

»... ker je odvisno od vrvine kisika. Nobene take življenjske oblike še nismo proučevali...«

Jav se je izključil. Sledila bo trditev, da je s svojimi metodami razvil enajsto inteligenčno stopnjo razumnih bitij. To je bila kritična točka. Pravzaprav so bila bitja bližje trinajsti stopnji, prepričan pa je bil, da se bo izmazal. Če bi se bolj posvetil strokovnemu delu, bi morda lahko dosegel celo deveto inteligenčno stopnjo. Če je z bitji pravilno postopal, so bila izredno dovzetna za izboljšave. Je bila to posledica kisika? To je bilo še eno vprašanje, katerega bi moral proučiti, namesto da je... Oh, sicer pa ni verjetno, da bi svet vse preveril. Preveč kandidatov se je potegovalo za diplome. S ponovnim trdim delom in z malo sreče bo imel kmalu vsa dejstva povsem usklajena z uradnim poročilom.

Pravilno in s skrajno pozornostjo je Jav razprostrl svojo čutilno zasnovo, da se je kot

senca na kamnu dotaknil aureole glavnega izpraševalca. Njegova napetost je popustila. Glavni izpraševalec mu ni bil sovražen. »Razen, če je namerno preoblikoval svoje zaščitno polje,« je razmišljal Jav. Prav gotovo pa ni bil noben diplomant toliko pomemben, da bi storil kaj takega. Če je bil glavni izpraševalec zadovoljen, potem je bila tako zelena diploma praktično že njegova. Informacijski vrtnici so se iztekali.

»... zelo učinkovito okolje... enajsta inteligenčna stopnja v eni sami časovni enoti...«

Še nekaj zaključnih, pazljivo modularanih miselnih valov in sporočilo je bilo končano.

Nastopil je trenutek tišine, brez slehernih miselnih projekcij, nato pa je glavni izpraševalec ukazal:

»Naj nastopi preiskovalec!«

Jav je od strahu zlezel vase in obrisi njegovega večdimenzionalnega telesa so se zabrisali. Torej je le bil preiskovalec. Govorilo se je, da preverjajo le malenkosten odstotek poskusov. Seveda tistega od slabših študentov. Kako temeljito je preiskovalec raziskoval? Morda je opravil le običajen, površen ogled. Mogoče...

Prvo vprašanje ga je zadelo kot puščica v srce.

»Diplomant Jav, katere je tretje pravilo naše zakonodaje?«

Ali je bil to le preizkus njegovega znanja, ali pa neposredna obtožba? Koliko so vedeli v resnici? Ostal je hladnokrven in ne da bi uporabil informacijske vrtnice, ki so uradno vsebovali vse potrebne podatke, tekoče odvrnil:

»Vsaka oblika življenja pa naj bo še tako preprosta, ima pravico, da ne trpi ničesar drugega kot bolečine, ki so posledica njihovih lastnih metaboličnih procesov.«

Naglo podprašanje je razblinilo vse iluzije o razlogu, zaradi katerega je bilo postavljeno prvo vprašanje.

»Ali zanikate, da ste bitjem v vašem projektu zadali prav takšno bolečino in trpljenje, kot jo posebej prepoveduje tretje pravilo?«

Javovi miselni tokovi so vzdrhteli zaradi naključnih energetskega sunkov. Odgovoril je:

»Ne, toda trpljenje je bilo potrebno zato, da sem lahko v celoti določil latentne moči bitij, ki sem jih proučeval.«

V hipu se je zavedel neodobranja, ki je zavelo v svetu. Ali je bilo vse izgubljeno? Očitna laž bi bila lahko usodna. Najpametneje bi storil, če se zagovarja. Mogoče so hoteli le hlabro obrambo. Intelektualen pogum.

»Prav gotovo se kandidat zaveda, da nikakršni podatki o življenjskih oblikah ne opravičujejo takega barbarskega trpinčenja nižje razvitih živalskih vrst. Že pred sprejetjem naših zakonov je bilo zbranih dovolj podatkov, ki dokazujejo, da trpljenje le hromi razvoj višje razvitih oblik življenja. Zakaj ste se torej posvetili poskusom, ki so že davno tega prepovedani zaradi svoje brezsrčnosti in jalovosti?«

»Zavedal sem se prejšnjih raziskav, vendar nisem prepričan, da so izčrpale tako bogato raziskovalno področje.«

Poskušal je najti še dodatne razloge.

»Če sem grešil, potem sem to storil iz želje za znanjem in ne zato, ker nisem čutil usmiljenja do svojih primitivnih bitij,« je smelo izjavil.

»Ali si torej domišljate, da ste dovolili divjanje parazitskih bolezni, lakote in vojne kot dokončne grozovitosti med temi bednimi bitji samo zato, da bi povečali naše razumevanje življenja?«

»Da.« Zdaj ni bilo nobenega drugega upanja več, kot da nadaljuje z drznim nastopom. Če bi se mu sanjalo, da bodo tako skrbno preverili...

Preiskovalec je neusmiljeno nadaljeval, njegove misli pa so bile naelektrene z ožigosajnim prezirom.

»Če je tako, zakaj ste se potem pod različnimi krinkami pojavljali v sami blatni nesnagi poskusne arene? Zakaj ste se ponižali in posebjali boga teh ubogih živali, diplomant Jav?

Zakaj ste ščuvali skupine bitij eno na drugo, sprejemali in celo zahtevali njihovo čaščenje? Ali je bila to želja za znanjem, ali pa ste mogoče v tej vlogi uživali? Govorite!«

V splošnem zaničevanju, medtem ko so njegovi miselni tokovi brezciljno pluli v vrtincih, je Jav ostal nem.

Preiskovalec je nadaljeval.

»Kaj pa križarske vojne? Kuga? Tridesetletna vojna? Dachau? Duhovi, čarovnice, vampirji — nenavadni stvori vaših prostih trenutkov? Nedvomno je bilo vse to res za potrebe znanja.«

Vsega je bilo konec. Jav ni odgovoril. Zakaj se je poigraval s tistimi živalmi? Iz zabave? Ali je bil vzrok temu to, da so bitja celo v svoji neomikanosti pokazala dovolj pobožnosti, da so vzburla njegovo sovražnost? Ne, to prav gotovo ne! V skušnjavo so ga pripeljali njihovi nelogični postopki in absurdni miselni procesi. Njihovo nenavadno obnašanje ga je tako pritegnilo, da je preprosto izgubil izpred oči svoje prvotne namene. Spominjal se ga na matematične teoreme, iz katerih sledi nekaj nenavadnega, nepričakovanega — več kot je bilo vidno na prvi pogled. Vsi so zagovarjali določena prepričanja. Toda, ko se je poglobil v njihov bedni um, je odkril zabavna protislovja. Kot v času, ko je predstavljal vse tiste neumne, ljudem podobne grške bogove. Tepci so Zeusu obljubili ovna in ga nato prešerno opeharili. Žrtvovali so mu ožgano drobovje, dobro meso pa pojedli. Božanstvo so sprejeli kot vsemogočno in ga nato skušali preslepiti na tak otroški način.

Konec koncev je on le razburkal nekatere prirojene težnje, bitja pa so sama opravila večino grozodejstev. Toda ustvaril je taka kot so bili, ali pa mu je vsaj spodletelo, da bi pravilno usmerjal njihovo evolucijo. No, zdaj je bilo prepozno. Moral bi se držati zakonov. Bilo je nekaj ironije v tem, da je prav zdaj, ko je bila vrnitev nemogoča, občutil nenadno nenaravno naklonjenost do teh umazanih, prepirljivih, izdajalskih, surovih in neumnih bitij, ki jih je ustvaril tako mimogrede.

Spominjal se je celo ganljivih primerov junštva in zvestobe. Danijela, ki ga levi niso ustrahovali. Ali tiste deklice, pravzaprav otroka, ki je rajši pristala, da so jo mučili do smrti, kot da bi lažno priznala, da je čarovnica. Starejši in močnejši so se pokorili. Potem je bil še Newton pa Shakespeare, Beethoven. Škoda, da se je tako zasukalo.

Preiskovalec je znova napadel.

»Mar niste krivi tudi tega, da ste v nekem trenutku neprištevnosti uničili ves poskus s potopom? Zakaj niste o tem poročali, kot veleval zakon?«

Jav se je povsem predal. Če bi mu dovolili, bi bitjem takoj izboljšal življenjske pogoje. Omičil bi surovo okolje, preprečil jedrske vojne, jih naučil ljubezni in odpuščanja njihove neomikane duše k zvezdam. Napravil bi... Njegovi miselni tokovi niso bili več dobro modularani in so divje nihali.

Glavni izpraševalec ga je hladno prekinil:

»Zdaj je prepozno. Kandidatu je spodletelo. Poleg tega mu za večno prepovedujemo ponovni pristop k diplomu. Njegova prošnja za odrešitev teh nesrečnih bitij je tukaj zavrnjena, saj bi tak program po vsej nastali škodi neizogibno povzročil množično trpljenje. Prav gotovo ta bitja, čeprav tako pozno, zaslužijo našo najvišjo milost.«

Poslal je končen poziv.

»Ga'ell!«

»Čakam na vaš ukaz, glavni izpraševalec.«

»Takoj odidi v galaksijo, kjer se odvija poskus. Projekt 45-R 16 je na tretjem planetu sončnega sistema 4.788.653.229. Poskrbi, da bo vsaka sled življenja takoj in brez bolečin uničena. Povsem morate očistiti planet. Sestane svetla je s tem zaključen.«

Iskra

Iskra — SOZD elektrokovinske industrije, n. sol. o.,
Izobraževalni center Iskre,
 61001 Ljubljana, Trg revolucije 3

V okviru izobraževanja za izpopolnjevanje strokovne izobrazbe in usposabljanja delavcev v RR dejavnosti razpisujemo:

4. Raziskovalno — razvojno šolo v Iskri

v času od 8. 4. do 18. 4. 1986 in
v času od 12. 5. do 16. 5. 1986

Izobraževalni program je namenjen vodjem raziskovalno-razvojnih enot v Iskri in vodjem projektov in projektnih skupin.

Vsebina:

Program tvorijo izbrana poglavja iz naslednjih tematskih področij:

1. Vodenje inovacijskih procesov
 2. Informatika v raziskovalno-razvojnem procesu
 3. Vodenje, komuniciranje in delo z ljudmi
- Program vsebuje posebna interdisciplinarna znanja, ki so močno naravnana na aktualna vprašanja novih zahtev sodobnega raziskovalno-razvojnega dela s končnim poudarkom na Iskrini problematiki.

Organizacija:

Skupne oblike andragoškega dela bodo organizirane celodnevno 5 dni v tednu. Obiskovanje šole bo redna delovna obveznost. Udeleženci, ki bodo vse obveznosti iz programa uspešno opravili, bodo prejeli spričevalo o uspešno končanem šolanju in bodo imeli prednost pri razporejanju na odgovornejša dela in naloge v raziskovalno-razvojni dejavnosti Iskre.

Nosilec programa:

SOZD Iskra, Področje za raziskovalno dejavnost, Ljubljana

Vodja programa: dr. Jože Vugrinec

Čas in kraj:

S programom strokovnega izpopolnjevanja bomo pričeli 8. 4. 1986 ob 8. v hotelu Transturist v Škofji Loki.

Prijave:

Izpolnjene prijavnice naj TOZD, oz. DSSS pošljejo najkasneje do 20. 2. 1986.

Iskra

Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov, n.sol.o.,
TOZD — Tovarna televizijskih sprejemnikov — TV Pržan, n.sub.o.,
 61000 Ljubljana, Andreja Bitenca 68

Komisija za delovna razmerja objavlja prosta dela in naloge s polnim delovnim časom za nedoločen čas:

vodje projekta

Pogoja: visoka izobrazba računalniške smeri, 2 leti delovnih izkušenj

razvijalca — projektanta I

Pogoja: visoka izobrazba elektro smeri — šibki tok, zaželeno delovne izkušnje

tehnologa

Pogoja: visoka, ali višja izobrazba strojne smeri, zaželeno delovne izkušnje

konstrukterja

Pogoja: visoka, ali višja izobrazba strojne smeri, zaželeno delovne izkušnje

vodje za standardizacijo in tipizacijo

Pogoja: visoka, ali višja izobrazba elektro, ali strojne smeri, zaželeno delovne izkušnje pri podobnih delih in nalogah

prevajalca knjižničarja

Pogoja: visoka izobrazba filozofske smeri, aktivno znanje angleškega in nemškega jezika, zaželeno delovne izkušnje pri podobnih delih in nalogah

vodje izdelka v izvoznem oddelku

Pogoji: visoka, ali višja izobrazba ekonomske, ali elektro smeri, aktivno znanje nemškega jezika, zaželeno delovne izkušnje v komercialni dejavnosti

razvijalca

Pogoja: višja, ali srednja izobrazba elektro — šibki tok, ali strojne smeri, zaželeno delovne izkušnje

finomehanika (2)

Pogoja: poklicna izobrazba, zaželeno delovne izkušnje

elektromehanika za dela v vzdrževanju

Pogoja: poklicna izobrazba, zaželeno delovne izkušnje

glavnega kuharja za dela v obratu družbene prehrane

Pogoji: poklicna šola gostinske smeri, opravljen tečaj higijenskega minimuma, 1 leto delovnih izkušenj
 Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe s kratkim opisom dosedanjega dela in z dokazili o izpolnjevanju zahtevanih pogojev v 8 dneh po objavi na naslov: ISKRA ŠIROKA POTROŠNJA, TOZD Tovarna televizijskih sprejemnikov TV PRŽAN 61117 LJUBLJANA, Andreja Bitenca 68, telefon: 50-968.

Iskra

Iskra — Invest servis — Vzdrževanje in tehnično upravljanje stavb, p.o.,
61000 Ljubljana, Trg revolucije 3

Komisija za medsebojna razmerja objavlja naslednja prosta dela in naloge:

— Vodenje tiskarne — 1 delavec

pogoj: grafični tehnik in 5 let delovnih izkušenj na področju različnih opravil tiskarske stroke, poskusno delo traja 3 mesece, OD okoli 90.000.- din.

— Planiranje in terminiranje za tehnično vzdrževanje — 1 delavec

pogoj: strojni inženir, oz. drug tehnični profil, 4 leta delovnih izkušenj na področju vzdrževanja, poskusno delo traja 3 mesece, OD okoli 90.000.- din.

— Operativno vodenje strojno vzdrževalnih del — 1 delavec

pogoj: strojni tehnik in 3 leta delovnih izkušenj na področju vzdrževanja, poskusno delo traja 3 mesece, OD okoli 73.000.- din.

— Izvrševanje zahtevnejših del mizarске stroke — 1 delavec

pogoj: KV mizar in 2 leti delovnih izkušenj na področju vzdrževalnih del mizarске stroke, poskusno delo traja 2 meseca, OD okoli 62.000.- din.

— Čiščenje objektov — 3 delavke

pogoj: OŠ in 3 mesece delovnih izkušenj na področju čiščenja, poskusno delo traja 2 meseca, OD okoli 44.000.- din.

Kandidate vabimo, da pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljejo v 8 dneh po objavi, ali se oglasijo osebno na pogovor v kadrovsko službo Iskra Invest servis, Ljubljana, Trg revolucije 3.

Iskra

Iskra — Industrija širokopotrošnih izdelkov, n.sol.o.,

TOZD — Tovarna antenskih naprav — Antene, n.sub.o.,
61360 Vrhnika, Idrijska 42

Ugoden nakup

20% popusta

Nudimo ugoden nakup vseh tipov anten in antenskega pribora od 10. do 31. januarja 1986. Prodaja na Vrhniki, Idrijska 42 od 6. do 14. ure.

Nadaljnje informacije lahko dobite po telefonu: (061) 752-616.

Iskra

Iskra — industrija elementov za elektroniko, n.sol.o.

TOZD — Magneti — Tovarna kovinskih magnetov, n.sub.o.,
61000 Ljubljana, Stegne 21

Z željo, da bi izpolnili zastavljene cilje vabimo vse, ki izpolnjujejo pogoje, da se prijavijo na prosta dela in naloge

samostojni komercialist

Od kandidatov pričakujemo, da so diplomirani ekonomisti, ali komercialisti, obvladajo nemški, ali angleški jezik ter imajo eno leto delovnih izkušenj.

Vse, ki bi se radi podrobneje seznanili z nalogami in pogoji dela vabimo, da se osebno zglasijo v splošni službi ISKRE ELEMENTI, TOZD MAGNETI, ali po telefonu 576-636.

Pisne prijave sprejemamo 8 dni po objavi na naslov: ISKRA ELEMENTI, TOZD MAGNETI, Stegne 21, 61000 Ljubljana.

Iskra

Iskra — Industrija za avtomatiko Ljubljana, n.sub.o.,

TOZD — Tovarna orodij, o.sub.o.,
61000 Ljubljana, Stegne 15

Delavski svet razpisuje dela in naloge

Vodje splošno-kadrovskega sektorja

Pogoja: visoka, ali višja izobrazba pravne, upravne, sociološke, ali psihološke smeri, 5 let delovnih izkušenj

Vodje gospodarsko-finančnega sektorja

Pogoja: visoka, ali višja izobrazba ekonomske smeri, 5 let delovnih izkušenj

Poleg z zakonom določenih in zgoraj navedenih pogojev bomo pri izbiri upoštevali tudi celovitost strokovnih znanj in osebnostnih vrlin in sposobnosti po družbenem dogovoru o oblikovanju in izvajanju kadrovske politike na območju ljubljanskih občin. Dela in naloge razpisujemo za 4 letni mandat. Prijave z opisom dosedanjega dela in dokazili o izpolnjevanju pogojev naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi razpisa v kadrovsko službo na gornji naslov z oznako »ZA RAZPISNO KOMISIJO«. O izbiri bomo kandidate obvestili najkasneje v 15 dneh po sprejemu sklepa o imenovanju na delavskem svetu TOZD.

Komisija za delovna razmerja oglašja prosta dela in naloge

Samostojnega projektanta — razvijalca orodij, ali

konstrukterja — projektanta za orodja

Pogoji: visoka, oz. višja izobrazba strojne smeri, 3 leta delovnih izkušenj pri konstruiranju orodij, poskusno delo 90 dni

Dveh strugarjev

Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta izkušenj na zahtevnih delih struženja, poskusno delo 60 dni

Dveh rezkalcev

Pogoji: poklicna kovinarska šola, 4 leta izkušenj na zahtevnih delih rezkanja, poskusno delo 60 dni

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in opisom dosedanjega dela naj kandidati pošljejo v 8 dneh po objavi v kadrovsko službo na gornji naslov.

Kandidate bomo o izbiri obvestili najpozneje v 30 dneh po končanem zbiranju ponudb.

UGODEN NAKUP

Iskra — industrija za električna orodja Kranj Prodaja v Ljubljani, Trg revolucije 3

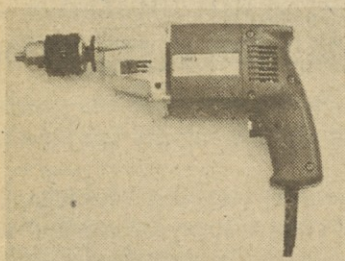
Če ste nameravali kupiti električni vrtalnik, krožno žago, ali kombi garnituro pa tega doslej še niste storili, potem vas bo naša ponudba prav gotovo razveselila. Za 20% ceneje in na pet obrokov lahko kupite naslednje naše stroje:

Kupci z gotovino vplačajo navedeni znesek na žiro račun: 51500-601-13084, Iskra El. orodja Kranj.

V ceni je že vračunan prometni davek. V mesecu januarju je davčna stopnja povišana iz 28,9% na 30,9%.

Pologa za kredit ni, letna obrestna mera na glavnico pa je 28%.

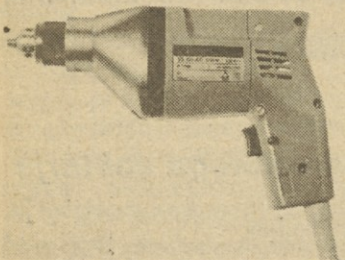
Še obvestilo naročnikom za vrtalnik VV-602 D: teh tipov strojev ni več na razpolago. Nadomestili jih bomo s tipom VV-602 E, ki je po kvaliteti in ceni povsem enak, razlikuje se le po obliki ročaja. Za preostale decembrske naročnike velja še stara cena (z letošnjo davčno stopnjo 30,9%), za naročnike po 15. 1. 1986 pa velja nova cena 53.407,- din. Tudi število strojev VV-602 E je omejeno.

Vibracijski vrtalnik VV 508 T je ustrezno oblikovan, da ga lahko trdno in z lahkoto držimo v rokah. Njegova moč in število vrtljajev zagotavlja uspešno obdelavo najrazličnejših materialov: lesa, jekla, barvnih kovin, plastike, opečnega zidu in tudi najtršega vibrirnega betona.

24.190 din

VV 508 T: 520 W
0—540/0—1400 vrtljajev/min
30—10800/0—28000 vibracij/min
vrtanje v jeklo 10 mm, v les 20 mm, v beton 12 mm, masa 1,9 kg

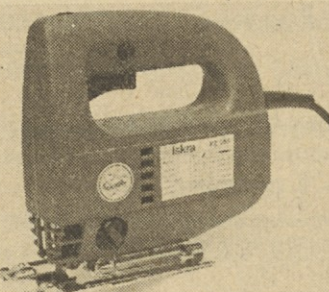
Vrtalnik VS 401 A se odlikuje po izredno majhni masi, zato zelo ustreza za najrazličnejša montažna dela

20.525 din

VS 401 A
380 W, 1600 vrtljajev/min,
Ø8 mm za jeklo, Ø15 mm za les
1,35 kg

Povratna žaga

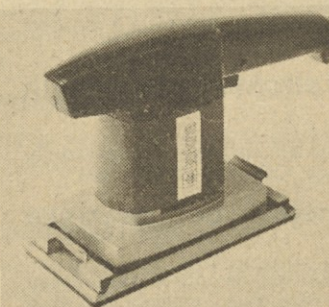
PZ — 55 A. Z njo lahko ravno in krivuljno režete vse vrste lesa, iverk, barvnih kovin, mehkega jekla, umetnih mas, gume, trdega papirja in

keramike. Režete lahko pod koti od 0 do 45°, v obeh smereh. Rezalna hitrost se nastavlja elektronsko. Elektronski regulator je izveden s povratno zvezo, kar omogoča, da se vrtilni moment pri nižjem številu nihajev le malo zmanjša. Nastavitev lahko nizko število nihajev žage, zato je žaga zelo ustrezna za rezanje kovin in umetnih mas. Hladilni zrak je od ventilatorja speljan do lista žage in čisti črto, po kateri žagatega 3-stopenjska nastavitev podajalne gihanja lista žage omogoča do 100% hitrejšo žaganje.

34.558 din

Tehnični podatki: moč 420 W, hod lista 17 mm, število nihajev neobremenjenega stroja 600 — 3300/min, nastavev kota rezanja 0 — 45°, število stopenj nihajnega delovanja 3, masa 1,7 kg.

Vibracijski brusilnik VB-23 A

Prednosti: lahek, ergonomsko oblikovan, ima dva ročaja za lažje delo, veliko število gibov za fino obdelavo, tiho deluje, skoraj brez tresljajev, ima aretirni gumb za trajno delovanje in je dvojno izoliran v skladu z evropskim standardom

22.201 din

160 W, 18000 gibov v min.
krog brušenja 2,6 mm
brusna površina 92 x 190
velikost papirja 92 x 230 mm
masa 1,9 kg

Na voljo sta še močnejša vibracijska brusilnika VB 43 A in VB 45 A, oba po ceni **46.286 din**

Informacije in pogodbe dobite v Kranju pri Beti Bolka (22 221, int.: 28 — 51) in v Ljubljani pri Veri Dolinšek (213 — 213, int.: 15 — 95)

Zahvale

Ob smrti najinega dragega

Antona Jakopina

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD Vzdrževanje in Merilne naprave za izrečeno sožalje, cvetje, denarno pomoč in spremstvo na njegovi zadnji poti

sin Tone in hčerka Olga Polajnar

Ob smrti moje mame

Frančiške Hočever

se iskreno zahvaljujem vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Številni oddelek stiskalnice — za izrečeno sožalje in denarno pomoč

sin Martin Hočever

Ob smrti dragega očeta

Jožeta Furlana

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem DO Električna orodja sektor tehnološke priprave za izraze sožalja, cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti

sin Dušan

Ob boleči izgubi mojega dragega očeta

Pavla Zaplotnika

se iskreno zahvaljujem sodelavkam in sodelavcem v TOZD TSD — oddelek termoplasti, za izraze sožalja, podarjeni venec in denarno pomoč žalujoča: hčerka Julijana Zaplotnik in ostalo sorodstvo

Ob smrti mojega moža, očeta

Dušana Šmida

se zahvaljujem vsem sodelavcem, prijateljem v Iskri Commerce, DSSS — SOR za izraze sožalja, cvetje, denarno pomoč ter spremstvo na njegovi zadnji poti

žena Vera s hčerko Natašo

Mali oglasi

Prodajam synthesizer Rolland »Jupiter 4«. Informacije po telefonu 064/22-221, int.: 22-89. Bojan Pestotnik.

Prodajam pevsko ozvočenje FBT 120 W z dvema zvočnima skrinjama RCF zvočniki (20 M) enomanualne orgle Farfisa (8 M), bass kitaro Framus (4,5 M) ter električno ritem kitaro Elgita (2 M).

Kupim polifonični sintetizator: Ronald, Yamaha, Moog. (061) 571-61 int.: 05 Dare — dopoldne.

Zdravljenje revmatskih bolezni

Resnica o zdravljenju revmatskih bolnikov — Ali za to bolezen dobimo zdravila v tujini? — Koliko zdravilišča pomagajo tem bolnikom?

Zdravljenje revmatskih bolezni je zelo raznovrstno, ker revmatizem sam, v nasprotju z ustaljenim mišljenjem, pod katerim razumemo bolezen revmo, vključuje veliko število različnih obolenj. Revmatologija kot del medicine, ki se ukvarja z boleznimi notranjih organov (interna medicina) je doživela v zadnjih desetletjih velik napredek, saj smo v preteklosti o teh obolenjih vedeli zelo malo. Toda o vzrokih za revmatske bolezni se ve tudi danes zelo malo. In prav to je ključ rešitve za uspešno zdravljenje. Od tod namreč izhaja neprijetno spoznanje, s katerim se izredno težko soočajo oboleni osebe namreč, da neredko rezultati zdravljenja revmatizma niso taki, kot bi jih želeli in kot smo jih pričakovali.

ga od njih pa bi naredili tudi krivico proizvajalcu. Opozorimo naj le na to, da ni razloga za odrekanje dobrih starih zdravil (andol in aspirin), razen v primerih, kjer sta prav ta dva medikamenta izzvala komplikacije.

Tablete, ali injekcije?

Tu moramo postaviti vsaj eno vprašanje, ki se pojavlja kot dilema tako pri pacientih, kot pri zdravilih — ali je namreč potrebno dajati tablete, ali injekcije (mnogi namreč ne verjamejo učinku zdravila, ki ga jemljejo oralno, ampak zahtevajo injekcije). Toda, gre za isto zdravilo in velja, da se odredi enaka doza, le, da je delovanje zdravila, ki ga damo z injekcijo hitreje in močnejše.

Drugo vprašanje, ki se pojavlja v dnevnih komunikacijah revmatologov in pacientov je, ali imamo boljši in močnejše zdravilo za revmo v inozemstvu. Na žalost, se tu vedno razočaramo, ker je večina naših zdravil, s katerimi zdravimo pri nas, uvožena. Tako se je pogosto dogajalo, da smo videli neka zdravila kupljena v inozemstvu in se prepričali, da so napravljena iz istih substanc, le v večjih dozah in z

mnogo kombinacij, s čimer so dosegli večjo moč in tudi povečano nevarnost za vzporedne komplikacije. Ugotavljamo žal, da v svetu za sedaj ni velikih novosti v zdravljenju vnetnih revmatskih obolenj (kot so revmatoidni artritis, sistemski lupus, skleroderma in podobno).

Degenerativni revmatizem in njegovo zdravljenje najbolj slikovito opisuje izrek, ki so si ga izmislili sami revmatičarji: pravijo: od tega se ne umrje, se pa tudi ne zdravi!

Okostenelost hrbtenice in zglobov (spondiloza, artroze kolena, kolkov in podobno) so neznane ga vzroka. Po pravilu je obolenje počasnega toka in ugodno po prognozi. Vsa zdravila, ki se pri obolelih lahko dajejo (tablete, injekcije in blokade) pomagajo, da se težave sicer zmanjšajo in lažje prenašajo. Tu pač ne more biti govora o ozdravljenju v bukvalem smislu.

V smislu dolgotrajnega izboljšanja v takih primerih bolj pomaga izbrana fizikalna terapija, čeprav se tudi ta mora ponavljati.

V tem okviru lahko govorimo tudi o sicer zelo popularnem zdraviliškem zdravljenju.

Danes vse več govorimo tudi o operativnem zdravljenju revmatizma. Toda, to smo povedali že na začetku, tudi tu je težko govoriti o zdravljenju. Ker zdravijo se posledice bolezni, ne pa bolezen sama. Najpogosteje gre za korektivne kirurške intervencije, ki popravljajo deformacijo in funkcijo ogroženih sklepov. Lahko bi rekli, da se, glede kirurškega zdravljenja, o največjih uspehih lahko govori, ko gre za bolnezen kolka, kjer se zamenja oboleni sklep z umetnim. Take operacije v zadnjem času vse pogosteje delajo tudi na kolnih. Dr. P. K.

Vrste zdravljenja

Generalno vzeto, zdravljenje revmatskih bolezni je medikamentozno, (z zdravili in fizikalno) in terapije so različne. Vse bolj pa postaja tudi kirurško (operativno), četudi se tu vse bolj odstranjujejo posledice, kot pa se odstranjuje sama bolezen. Uporaba zdravil in fizikalne terapije je odvisna od oblike revmatizma, o kateri govorimo. Paradoksalno namreč je, da so v tem pogledu naše možnosti večje, ko gre za vnetno revmatsko bolezen, ki so težje, tako po poteku kot tudi po izidu, kot pa v primeru t.i. degenerativnih revmatskih obolenj (okostenelost hrbtenice, ali zglobov, ki so po pravilu lažja, ali bolj nevhvaležna za zdravljenje). Danes je skupina zdravil, ki delujejo proti revmatskim bolečinam, zelo številna in skoraj vsak dan se pojavi nov preparat. Seveda novo zdravilo v lekarnah vedno budi nove upe pri obolelih, četudi gre najpogosteje za borbo farmacevtske industrije za tržišče s proizvajalnimi istih, ali zelo podobnih medikamentov. Zato tukaj ne bomo navedli imen antirevmatskih zdravil, ker bi bila lista predolga, s pozabljanjem neko-

Zdravljenje gripe

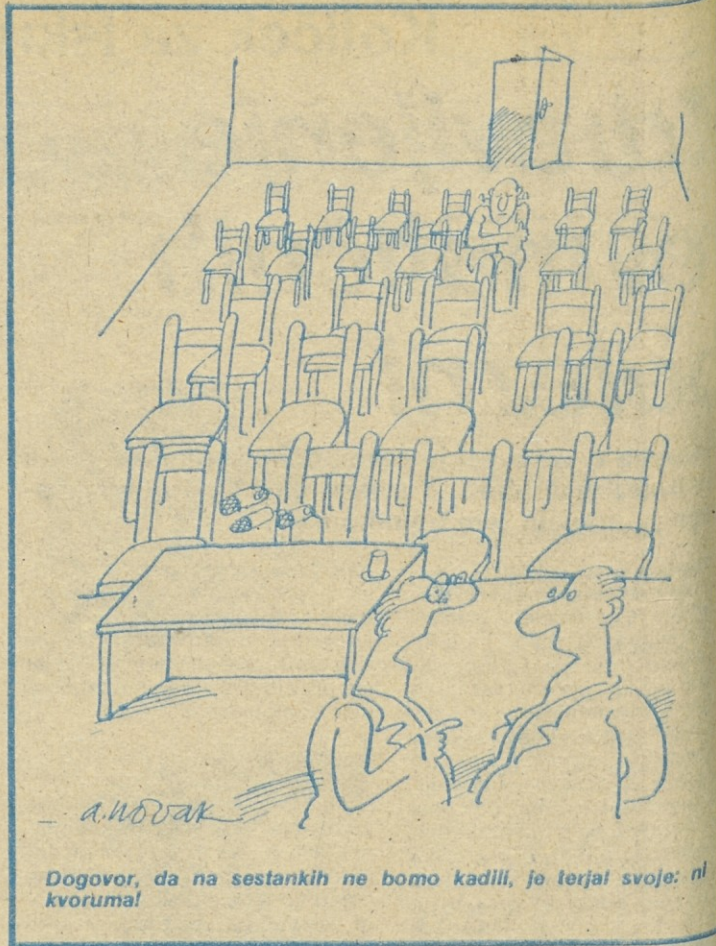
Vse več ljudi oboleva za gripo. Mnogi obležijo takoj, si pomagajo s čaji, aspirini, mnogi pa se kar po običaju lotijo antibiotikov, pogosto kar brez predhodnega posveta z zdravnikom. Tem naj velja naš današnji nasvet:

Antibiotiki, ta moderna zdravila proti nalezljivim boleznim, ne delujejo proti gripi, ker proti virusom še nimamo ustreznih zdravil. Velja pa, da bolnik, dokler ima temperaturo, mora ležati, se prepotiti in se zdraviti s čaji. Leži naj še dva dni po upadu temperature. Če se po nekaj dneh stanje ne izboljša, velja vendar obiskati zdravnika, ki nam bo odredil nadaljnje preiskave.

ph.

Se še spominjate, kako je bilo na lanskih zimskih športnih igrah SOZD Iskra v Kranjski gori. Upajmo, da na tokratnih Igrah Iskre Commerce ne bo deževalo in, da bo v Črmošnjicah dovolj snega. (Foto: LD)

Dogovor, da na sestankih ne bomo kadili, je terjal svoje: ni kvoruma!

						ISKRA	FOND	FRANC. FILOZOF	MADŽAR. POLITIK NAGY	AMER. FILMSKI KOMIK (BUSTER)	ALUMINIJ	ZNAČILNOST NEKORETNEGA	IGRALKA COLLINS	MESTO NA SICILIJ
						IZTOKA-NJE ISKANJE								
						DREVESNI KUŠČAR								
						ITAL. DENAR					MONGOL. VLADAR			
						FRANC. PISATELJ (=ARIANA-) 60. MIN.					OSEBNI ZAMEK RDEČI KRIŽ			
SESTAVIL R. M.	SLOV. JEZIKO-SLOVEČ (JERNEJ)	USEDLI-NA GOŠČA	LUNIN POJAV	OCVIRK ANTON	ŠKOTSKO GLASBILO ŠOŠTA-KOVIČ				NOBELO-VEC 1949 (BOYD) ANTON NANUT				MESTO V KANADI	ANGL. FILMSKI IGRALEC BATES
ČIN V NEKATERIH MOR-NARICAH							ISKRA	ZBRANJE MNENJ ANDRIČ						
ODBIJA-NJE NAPADA							VEZNIK IVAN LEVAR			NOGOME-TAŠ PARTIZANA (ZVONKO)	OŠPIČENA PALICA ESKIM. KOČA			
GLAS PUŠKE				IRIDIJ		RIMSKA ŠTIRI GRŠKA CRKA			LESEN TRAK ZA PLETENJE					
IVO ROBIČ		REKA V ITALIJI	KLADA						HEBR. PISATELJ TEROR. ORGAN.					
ZVRST KAKEGA IZDELKA				ZORANA ZEMLJA LITIJ			POVRŠ. MERA	NAJLONU PODOBNO VLAKNO						ANTON KOLAR
LETOPIŠ						LUKA NA VZHODNI OBALI CIPRA								
RADIOAK-EMIJSKI ELEMENT						ZIMSKO-ŠPORTNO SREDIŠČE V ŠVICI					TULEC ETUI			

Objavljamo izid žrebanja novoletne nagradne križanke

1. nagrada — 3.000 din prejme: Jurij Modic, IX. korpus 120, 65000 Nova Gorica
- 2 nagradi po 2.000 din prejmeta: Igor Škof, Pohorskega bataljona 213, 61000 Ljubljana in Jasna Plešec, Brilejeva 6, 61000 Ljubljana.
- 5 nagrad po 1.000 din prejmejo: Veronika Glavač, Jama 19, 64211 Mavčiče, Nada Trškan, Jaka Platiše 3, 64000 Kranj, Irena Gričar, Iskra Commerce, saldakonti 125, Šmarintska 28, Ljubljana, Ivanka Godeša, TTS — Iskra Commerce, 61318 Cerknica in Vladimir Steinbuch, Iskra ZORIN, TOZD CAOP, Trg revolucije 3, Ljubljana.

Nagrajencem čestitamo!
Uredništvo Iskre

Iskra

ISKRA — glasilo delovnega kolektiva Iskra — SOZD elektrokovinske industrije — Ljubljana. Ureja uredniški odbor. Glavni urednik: Pavle Gantar, pomočnik glavnega urednika Miloš Pavlica, odgovorni urednik Dušan Željeznov, tehnični urednik Drago Pečenik. Izhaja tedensko — Rokopisov ne vračamo. — Naslov: Ljubljana, Gregorčičeva 23 telefon: 223-977. Priprava za tisk: DIC TOZD Grafika, Novo mesto. Tisk: ČTP Pravica — Dnevnik, TOZD Tiskarna Ljudske pravice, Ljubljana. Po mnenju sekretariata za informacije IS SRS je glasilo oproščeno plačila davka od prometa proizvodov.